

VOLDOET VLIEGBASIS LEEUWARDEN AAN DE REGELS?

FEBRUARI 2020

NEEM MEE ÉCHT ALLES OVER LEEUWARDEN liwwadders

FUERZA BRUTA STEVENT AF OP TONNENVERLIJES

Theaterman Jan-Dirk van Ravesteijn
'IK DACHT: DIT NOOIT WEER!' **PAG 2**

Platenzaak T-Rex
'HET MOOISTE HOU IK VOOR MEZELF' **PAG 4**

Rients Leijenaar
'VIER ROZE PRULLEN-BAKKEN? WAT DOE JE NOU!' **PAG 6**

Joris Prosje
'WAT WIL DIE STIENTJE VAN VELDHOVEN NOU?' **PAG 21**

Eddy en Henny
IN UT TALMAHÚS IS HET NET ALS IN DE FILM **PAG 23**

EEN ZEBRAPAD IS OOK MAAR EEN MENING

THEATERMAKER JAN-DIRK VAN RAVESTEIJN

Door Andries Veldman • Foto: Simon van der Woude

Ik dacht: dit nooit weer!

‘Nadat het concept van mijn theater de Vier Pelikanen ongevraagd werd overgenomen, zo kun je dat rustig noemen, dacht ik: dit nooit weer. Maar hoe gek kan het lopen? Nu voeren we weer als vanouds klassieke theaterdiners op in het souterrain van het Stadhouders Hof van het Fletcher hotel en in restaurant Spinoza.’ Theatermaker Jan-Dirk van Ravesteijn is verbaasd over de laatste ontwikkelingen, maar als rechtgeaard ondernemende producent kon hij de vragen van de restauranteigenaren niet laten liggen. ‘Als je mij dit een paar maanden geleden had gevraagd had ik gezegd: waanzin.’

In Spinoza aan de Eewal in Leeuwarden worden weer, net als jaren geleden, in de zaal boven het restaurant theaterdiners georganiseerd. ‘Nog regelmatig word ik hierop aangesproken. Dan zijn er mensen die een bepaald toneelstuk hebben meegemaakt en aangezet waren aan het diner en daaraan goede herinneringen hebben overgehouden. Ik hoor dan bijna altijd hetzelfde: een prachtige voorstelling, alleen het eten...’

In 1998 begon Van Ravesteijn met zijn voorstellingen in het restaurant dat toen onder leiding stond van Margret Havinga en Jan van den Berg. Onlangs is restaurant Spinoza overgenomen door het ondernemersduo Ralph Pol en Jan Willem Schoot – ook eigenaar van lunchzaak Barrevoets in de Kleine Kerkstraat – die er na de periode met uitbater Corné van Erven nieuwe energie insteken. ‘Corné van Erven was een tikje uitgeblust. Hij organiseerde er themafeestjes, maar dat is toch iets anders dan theaterdiners, daar komt meer bij kijken. Eigenlijk is er in al die jaren weinig veranderd bij Spinoza. Toen ik daar onlangs na jaren weer binnenstapte, wist ik mij de alarmcode nog te herinneren. Ook het haakje van de deur zat er

Jan-Dirk van Ravesteijn, Ralph Pol en Bouwinus Sikkens

nog. Ik voelde me als een vis in het water.’ Op 9 januari speelde Van Ravesteijns team de voorstelling Ach en wee. ‘Het was alsof we nooit vertrokken waren.’

Van Ravesteijn sloeg evenwel zijn vleugels uit en belandde met zijn theaterdiners in diverse horecazaken, waaronder De Koperen Tuin en De Pleats in Burgum. Enkele jaren exploiteerde hij het bijzondere gebouwtje De Utrecht aan de Tweebaksmarkt onder de naam De Vier Pelikanen. ‘Op ongeveer negen locaties in Friesland waren we met onze theaterdiners actief. Het geheim van het succes? We maken de producties in eigen beheer en de voorstelling moet niet alleen leuk zijn, nee, de voorstelling moet waanzinnig zijn. Het enthousiasme van de acteurs moet

Alles valt en staat met een goede voorbereiding

overspringen op de deelnemers. Dat is ons uitgangspunt.’ Werknemers van de Postbank, KPN en talloze particuliere ondernemingen waardeerden de voorstellingen als Captains Dinner (300 keer gespeeld) en Het Koninklijk Banket (75 keer gespeeld) in hoge mate.

Jan-Dirk van Ravesteijn: ‘Alles valt en staat met een goede voorbereiding en een goede pr. Dat laatste is in goede handen bij Bouwinus Sikkens. Een voorstelling die uitgevoerd wordt door vier acteurs bestaat uit veertig pagina's tekst waarin

zo'n negen liedjes zijn verwerkt. Gemiddeld duurt een diner drieënhalve uur. Maar dan heb je ook wat.’ De rol die Jan-Dirk zichzelf heeft toebedeeld is die van organisator en regisseur. ‘De acteurs kennen hun taak en voor mij is het mooi om het overzicht op afstand te behouden.’

Naast zijn activiteiten voor de theaters in de restaurants Spinoza en het Stadhouders Hof (‘Dat bijt mekaar geenszins; we hebben goede afspraken gemaakt met Foekje de Wit’) is Van Ravesteijn ook nog actief als trouwambtenaar en als stadsrondleider. Een van zijn laatste creaties is een act waarbij hij met een collega als paard verkleed door de Leeuwarder binnenstad wandelt. ‘Dat was een reactie op de voorstelling Stormruiter. Een opgeblazen marketing ding tijdens Culturele Hoofdstad. Stormruiter was: we bedenken een verhaaltje om een paar effecten heen. Ik dacht: dat kan ik ook, maar veel beter en zonder subsidie! We oogsten veel succes met die rondleidingen die handelen om een echt historisch verhaal over onze stadhouder Willem Lodewijk, oftewel Us Heit. Kijk, dan heb je het ergens over.’

EEN HEERLIJK WARME WEBASTO KACHEL IN UW AUTO?

RIJ NU NAAR DE KLIMAATBEHEERSING SPECIALIST VAN FRIESLAND VOOR UW AUTO, BOOT OF CAMPER

AUTOTEMP LEEUWARDEN | URANUSWEG 14 | 058-2885355

DOE MEE,
DONEER!

WWW.LIWWADDERS.NL

BROODJESHUIS MOUNI

Door Andries Veldman • Foto: Simon van der Woude

THUISBEZORGING MAAKT

'Mijn schoonvader Piet Schendelaar heeft mij de schoonheid van Friesland laten zien. Hij werkte bij een slager in Franeker en ik vroeg hem waarom hij altijd zo gezond was. Blijf dicht bij de natuur, zei hij. Een wijs man.' Adel Boufennara is de eigenaar van broodjeszaak Mouni in de Peperstraat in Leeuwarden. Voor zijn klantvriendelijkheid en zijn 'kapsalon' viel hij al diverse malen in de prijzen. Premier Mark Rutte kreeg advies van hem. 'Ik trok hem de zaak binnen en zei: let op de vergrijzing. Hij zou het meenemen.'

DE MARKT KAPOT

Adel Boufennara is net terug van een tien-daagse vakantie in Algerije, zijn geboorteland. De politieke situatie is onrustig en dat komt volgens hem door 'de piraten' die aan het bewind zijn. Maar de dertigers en veertigers zijn de onlusten zat en willen vooruit. 'Zij hebben de toekomst en dat laten ze niet afpakken door degenen die nu de macht hebben. Ik verwacht dat het goed komt. Er zit zoveel energie in die mensen. De jongeren maken er wat van.'

Zelf loopt Boufennara ook over van energie. Na een periode bij het bouwbedrijf Burggraaff in Franeker te hebben gewerkt besloot hij om de Maoz falafelzaak in de Peperstraat over te nemen. Nu is hij een beetje moe van zijn succes. 'Ik zit met een luxeprobleem. Eigenlijk moet ik een bedrijfsleider hebben die enkele

taken van mij overneemt. Nu doe ik alles zelf. Als er een klacht is, dan los ik dat op, meestal in het voordeel van de klant. Nee, er komen weinig klachten, maar als die er zijn, dan moet je die goed oplossen.'

De economische crisis hakte er behoorlijk in bij broodjeszaak Mouni. 'Die crisis hebben we op het nippertje kunnen weerstaan. Het is jammer dat gerenommeerde ondernemers in de Peperstraat deze crisis niet hebben overleefd. Een beetje hulp in de vorm van een ondernemerssubsidie kwam in veel gevallen te laat. Leeuwarden schiet niks op met leegstand, dat heb ik burgemeester Crone ook verteld. Hij was overigens de beste burgemeester die we hier ooit hebben gehad. Als hij langsfietste, dan zei hij: u bepaalt hier de sfeer in deze straat. Als ik dat hoorde dan was de moeheid van de dag in een keer weg.'

'De thuisbezorging maakt de markt kapot. Ze hebben de macht. Ik vind dat een slechte ontwikkeling. We betalen dertien procent van de omzet aan Thuisbezorgd. Dan heb je het voor zo'n broodjeszaak over enkele honderden euro's per week. Waar werk je dan voor? Ik vind het leuk om mensen in mijn zaak te hebben. Het contact met mensen is belangrijk. Als ik uit eten ga, dan ga ik naar Saray of naar de chinees in Camminghaburen. Ik hou van contact met mensen.'

'Toen premier Mark Rutte hier door de straat liep, heb ik hem naar binnengetrokken en hem een broodje falafel aangeboden. Ik heb hem verteld over de crisis waarin je twintig mensen aan het werk probeert te houden. Hij moet de vergrijzing niet onderschatten, dat heb ik hem verteld. Het stond in de Huis aan Huis. Ik twijfel over de toekomst. De zaak

De jongeren maken er wat van

runnen kost energie. Ik ben tachtig uur in de week met Mouni bezig. Ik wil kwaliteit bieden met een mooie saladebar, Vlaamse frites en eigengemaakte knoflooksaus. Sla serveren we apart.

Het zijn allemaal kleine verbeteringen waar ik continu aan werk. Ik heb ook een naam hoog te houden, want Mouni is de naam van mijn moeder. Ik moet wel mijn best blijven doen.'

Het Stadsblad Liwwadders wordt gemaakt door: André Keikes, Aly van der Mark, Gina Kamsma, Klaas Kasma, Eric Hoekstra, Kees van Anken, Anton Feddema (vormgeving), Simon van der Woude (fotografie), Keimp Pijpstra (webbeheer), Remco Jan Veldman (acquisitie) en Andries Veldman (organisatie en acquisitie). Liwwadders verschijnt tien keer per jaar en wordt verspreid in de gemeente Leeuwarden. Daarnaast wordt de krant in zijn geheel geplaatst op onze website www.liwwadders.nl. Al onze activiteiten worden ondersteund door Facebook, Twitter en een dagelijkse nieuwsbrief. Niet onvermeld mag blijven dat bepaalde advertentieverkopers misbruik maken van onze titel. Er is maar één Stadsblad Liwwadders en dat hebt u nu in handen. Een krant die lezers, middenstanders, vrijwilligers en kunstenaars serieus neemt. Wilt u communiceren met deze groepen, bel dan naar Andries Veldman (058-2133138) of mail naar info@liwwadders.nl

Sierbestrating
Herman split
Steenhandel

De grootste mini-showtuin in uw buurt
Poppeweg 7 in Leeuwarden.
tel. 058-2893411
mob. 06-11597041
kom vrijblijvend kijken!!

oant gau !!

KISS-VERZAMELAAR OPENT PLATENZAAK

Door Andries Veldman • Foto: Simon van der Woude

T-REX

‘De platenzaak T-Rex is altijd van jongs af mijn droom geweest.’ Henk van ‘t Zand opende in november vorig jaar zijn platenzaak aan de Oostersingel in Leeuwarden. De liefhebber en verzamelaar van de Amerikaanse band KISS heeft naast een breed assortiment lp’s en cd’s bijzondere items te koop van de band KISS. Zijn eigen verzameling houdt hij privé.

De naam T-Rex Records is ontstaan vanuit de namen van de al bestaande Leeuwarder platenzaken waaronder: King Kong en Big Bad Wolf. ‘T-Rex ligt dan in het verlengde, maar is wel groter en sterker,’ meldt van ‘t Zand met een knipoog. Op dit moment telt Leeuwarden vijf gespecialiseerde platenzaken, en dat terwijl de deskundigen in de markt zo’n twintig jaar geleden voorspelden dat het met de verkoop van singles, lp’s en cd’s een aflopende zaak was. ‘Dat heeft natuurlijk te maken met de opkomst van de streamingdiensten die via het internet de wereld aan muziek in huis leveren. Wat wij doen is de liefhebber trakteren op iets speciaals met vaak een bijzonder verhaal. Daarnaast is het voor velen nog altijd leuk om in de bakken te neuzen, de platenhoezen met prachtige ontwerpen te bewonderen en te praten over wat hen bezighoudt.’

Van ‘t Zand heeft zijn baan als financieel ambtenaar bij de gemeente Noardeast-Fryslân in Kollum aangehouden. De winkel aan de Leeuwarder gracht is voorlopig ook slechts één dag in de week geopend, op zaterdag. ‘Muziek is altijd een belangrijk onderdeel geweest van mijn leven. Eén van de meest bijzondere concerten was dat van Amerikaanse hardrockband Metallica in 1983 in de evenementenhal van De Westereen. Dat dit in Friesland gebeurde is natuurlijk legendarisch, gezien de huidige status van de band.’ De parttime-zakenman is nog altijd licht verbaasd dat deze band opeens in een dorpje in eigen provincie stond. ‘Het was eigenlijk voor die band een klein zaaltje, zo’n achthonderd man konden erin. Niemand had van de band gehoord en het was hun eerste Europese tournee. Later kreeg je Wâldrock en jongeren-centrum Kiehool in Burgum, waar veel hardrock werd geprogrammeerd. We gingen met vijftig man in een bus naar Iron Maiden en ACDC en naar festivals als Monsters Rock in Tilburg. Gewoon gezellig. Biertje drinken en

De rockers zien er over het algemeen ruig en stoer uit, maar de uitbater van restaurant Bellevue aan het Oldehoofsterkerkhof, die ieder jaar een rockfeest voor de deur heeft, bevestigde ooit dat ze allemaal o zo lief zijn. ‘Je hebt geen kind aan ze. Geef mij ieder weekend maar zo’n festival’, aldus Piet Muizer. Van ‘t Zand: ‘Dat klopt helemaal. Er is zelden ruzie op die festivals.’

de chauffeur bracht ons weer naar huis.’ Burgum kan als het epicentrum van de Friese hardrock worden beschouwd. ‘Willem Wâldpyk van de Omrop komt er ook vandaan.’

I was made for lovin’ you van KISS was de song waardoor Van ‘t Zand als leerling van de mavo in Burgum gegrepen werd. ‘Ik was veertien toen ik dat een beetje ontdekte. Je had op woensdagmiddag de Headbangersball op Sky Channel. Het was een sensatie toen daar een videoclip van de Groningse band Vortex werd gedraaid. Op de Engelse tv! Geweldig!’ De liefde voor KISS is altijd gebleven en resulteerde zelfs in deelname aan een heuse KISS-Kruise. ‘Dan vaar je met 2500 KISS-liefhebbers op een cruiseschip van zestien etages een dag of vijf, zes van Miami naar Jamaica, de Bahama’s en Mexico. De bovenste twee etages zijn exclusief voor de bandleden. Voor 5000 euro krijg je een half uurtje basles en mag je de gitaar houden. Nee, dat hebben

we niet gedaan. Als het even kan stappen we, ik met mijn vrouw Foki, in november weer aan boord. Dat wordt dan voor de derde keer.’

De interesse voor KISS resulteerde in een lijvig boekwerk: De KISS 7 Inch Vinyl Guide. ‘Dat begon met lijsten die ik had gemaakt met allerlei wetenswaardigheden zoals: welke singles zijn er op vinyl verschenen, data en bijzonderheden. Het boek in een oplage van 400 is uitverkocht. De meeste exemplaren gingen naar Amerika. Ik ben begonnen met een vervolg met variaties op de thema’s en achterliggende contracten.’

De winkel heeft op zaterdag al een verrassende aanloop. Veel materiaal wordt door Van ‘t Zand opgespeurd of gekocht, zowel tweedehands als nieuw. ‘Je hebt mensen die zich willen laten verrassen, bijvoorbeeld door de Canadese zanger Ray La Montagne, die ik in Vredenbrug in Utrecht ontdekte. ‘Kleine’ artiesten ontdekken is een beetje de charme van zo’n winkel. De eerste persing van Death of The Beatles met de Shellschelp op de hoes, dat zijn de mooie dingen in deze winkel. Ik denk dat we met vijf zaken (Big Bad Wolf: hardrock en heavy metal; King Kong: Indie rock; Wobbe: alles wat los en vast zit; Deep Grooves: dance) een mooi aanbod hebben in Leeuwarden.’

VOOR ZO’N BREED AANBOD IS EEN DAGJE LEEUWARDEN VOOR VEEL LIEFHEBBERS INTERESSANT, DAT MERK IK NU AL

KLAAS K. T. L.

Vlieland is in de winter een stuk leuker dan in de zomer

Om de ellende van januari te vergeten ging ik met mijn vrouw een nachtje naar Vlieland. Even uitwaaien, zei mijn vrouw. Wie het eiland een beetje kent, weet dat Vlieland in deze tijd uitgestorven is, dat je op het strand door de harde wind gezandstraald wordt en in het bos zeiknat omdat na iedere regenbui de bomen nog drie uren nadruipen.

Want wat een klotemaand is dat toch, januari. Triest, koud en deprimerend. Zelfs een biertje halen in een café is niet leuk in januari, want altijd staat er wel een of ander tegen me aan te lullen met een glaasje fris in zijn hand omdat hij mee doet aan Dry January. Ga je dat dan de komende weken weer inhalen of had je met de feestdagen al in het vooruit gezopen, vraag ik meestal. Maar bijna altijd krijg je dan het antwoord dat ze misschien wel weer eens een glaasje wijn gaan drinken maar met mate. En dan heb je in januari ook nog van die types die besloten hebben om voortaan geen koolhydraten meer te eten en menen mij dat te moeten vertellen. Meestal zijn dat vrouwen die al de kop van een doodshoofdaapje hebben en een lijf als een gratenpakhuis, maar menen dat ze zonder koolhydraten gezonder leven.

Er was een geriefelijke kamer geboekt in een hotel waar je ook nog enigszins goed kon eten. Want lekker eten valt op Vlieland niet mee weet ik uit ervaring. Toen we met een bijna lege boot op het eiland waren aangekomen werden we in een bijna leeg hotel verwelkomd met een uitstekend glas witte wijn en de mededeling dat we onze kamer nog niet in konden. Geen probleem, dan gingen we eerst wel wat frisse zeelucht opsnuiven. Aan het einde van de druilerige dorpsstraat besloten we dat we voor dat moment wel genoeg zeelucht gesnoven hadden en gingen terug naar het hotel. De kamer was klaar en we mochten ook in de wellness. Daar is mijn vrouw nogal fan van. Zelf heb ik er niet zoveel meer mee, nadat ik ooit in een sauna in een overmoedige bui een kwartier in een ton met ijskoud water bleef zitten. Ik had net gelezen over Wim Hof, the Iceman zoals hij zichzelf noemt, die zijn geld verdient door mensen te bewegen in ijskoud water te springen omdat dat gezond zou zijn. Die keer moest ik er door de mensen van de sauna met onderkoelingsverschijnselen uit de ton getild worden en kon ik maar net voorkomen dat ze een ambulance gingen bellen. Sindsdien ben ik een beetje voorzichtig als het gaat om wellness. Maar hier in het hotel was het prima. Mijn vrouw vermaakte zich in het Turkse stoombad en ik lag lekker languit op een bankje met een boek en een glas champagne. We zijn goed bezig, zei ik tegen mijn vrouw toen we ‘s avonds in een lege eetzaal aan het diner zaten. Eerst frisse lucht, daarna een gezonde wellness en nu prima eten. Ik denk dat we zo meteen nog wat eilandfolklore moeten meemaken.

Het enige café dat nog open was om elf uur ‘s avonds zat vol eilanders die aan het sjoelen waren. We werden gelijk aangeschoten door een man die zijn spaarzame haren nog in een knotje had weten te toveren. Hij bleek de organisator te zijn van de sjoelavond en vroeg of we mee wilden doen. Wel moest hij het twee keer vragen, ten eerste omdat de muziek hard aanstond om boven het geluid van de sjoelschijven uit te komen en ten tweede omdat hij nogal onduidelijk sprak. Waarschijnlijk omdat de glazen chocomel die hij dronk voor een aanzienlijk deel uit bruine rum bestonden. Doe als een eilander als je op een eiland bent, is mijn motto altijd en dus gingen we sjoelen. Nu ben ik geen liefhebber van oudhollandse spelletjes maar sjoelen op Vlieland is leuk. Zeker toen een van de eilanders zijn schijven zo hard smeede dat er eentje de sjoelbak uitsprong en tegen het chocomelglas van de man met het knotje aankwam. Zo hard gooien was tegen de regels zei de man met het knotje, die de rest van de avond met een bruine vlek rond zijn gulp liep. De sjoeler mocht niet meer meedoen en smeede als protest de sjoelbak op de grond. Daarna moest de barman eraan te pas komen om te voorkomen dat er niet heen en weer met sjoelstenen gegooid werd. Ik geloof dat ik Vlieland in de winter een stuk leuker vind dan in de zomer, zei ik tegen mijn vrouw toen we terug in het hotel waren.

KLAAS KASMA, KOK IN LEEUWARDEN

**NOORD
NEDERLANDSE
BESTRIJDINGSDIENST**

Noord Nederlandse Bestrijdingsdienst
Miedwei 4
9081 AJ Lekkum
Telefoon: (06) 5354 3006

- HUIS AAN HUIS IN DE WIJKEN
 (WISSELEND) WESTEINDE EN IN DE BINNENSTAD VAN LEEUWARDEN EN IN GROU EN BITGUMMERMOLE
- VERSPREIDPUNTEN
 (DIE REGELMATIG WORDEN AANGEVULD; MET STER* MEERDERE MALEN)

CAMMINGHABUREN: JUMBO*, ALBERT HEIJN*, PRIMERA, BAKKER VAN DEN BERG, SLAGER SMIT, RENÉ FISH AND CHIPS, WIJKCENTRUM, GEZONDHEIDSCENTRUM; **VRIJHEIDSWIJK:** JUMBO*, MULTIFUNCTIONEEL CENTRUM; **BILGAARD:** ALBERT HEIJN*, BAKKERIJ VAN DEN BERG, SCHOEN- EN SLEUTELSERVICE BILGAARD, SLAGER SMIT, GROENTEZAAK YNE EN HINKE VAN DER MEULEN; GEZONDHEIDSCENTRUM, CAFÉ BILGAARD, PRIMERA, SNACKBAR DOUBLE FF, CHINEES-RESTAURANT MEI WAH; **WESTEINDE:** POIESZ*, SNACKBAR DE TILLE, KAPPER, ZORGCENTRUM SWETTEHIEM, GEZONDHEIDSPLEIN WESTEINDE; **VALE-RIUS:** VISZAAK DE GEZONDE APOTHEEK*, ELY'S LUNCHROOM, TANKSTATION VALERIUSSTRAAT; **WESTEN:** HOTEL WTC, KAMER VAN KOOPHANDEL, MEUBELZAAK DE TIJD WONEN, EUROHOTEL; **NIJLÂN:** LIDL*, ALDI*, CAFÉ 'T WAP, DALSCHEIM FOTOGRAFIE, PIZZERIA ADRIANO; **ALDÂN:** POIESZ*, SNACKBAR DOUBLE FF, APOTHEEK BENU, ZORGCENTRUM ERASMUSHIEM, ZORGCENTRUM ALDLÂNSTATE, TANKSTATION ALDLÂNSDIJK, MEDISCH CENTRUM LEEUWARDEN; **HEECHTERP/SCHIERINGEN:** POEISZ*, SNACKBAR RONDWEG, WIJKCENTRUM; **CAMBUURPLEIN:** JUMBO*, PRIMERA, APOTHEEK BOITEN*; **WINKELCENTRUM LEEUWERIKSTRAAT:** JUMBO*, PRIMERA TROELSTRAWEG, SNACKPOINT DE LEEUWERIK; **BLEEKLAAN E.O.:** POIESZ*, JUMBO*, TRYATER; **VLIET:** SNACKBAR 'TVLIET, SNACKBAR DE CENTRALE, BAKKER TROMP, HALAL SLAGERIJ ATLAS; **ORANJEWIJK:** ALBERT HEIJN*; **ACHTER DE HOVEN:** EETHUIS POTMARGE, WIJKCENTRUM J.H. KNOOPSTRAAT; **TIJNJEDIJK:** ALBERT HEIJN XL* (MIRO), AKO, VISZAAK HOLLANDER, TUINCENTRUM KLAVER, BP TANKSTATION; **WINKELCENTRUM SNEKERTREKWE:** JUMBO*; **SCHRANS:** ALBERT HEIJN*, SLAGERIJ VREDE*, DECO HOME, BIO BIJ JANSSEN, FRIESE SCHRIJFKAMER, GALERIE DOET BOERSMA, SCHOOTSTRAVIS*, FIETSTATION 058, TABAKSZAAK PETER VAN DER KAMP*; **ZUIDERBUREN:** JUMBO*; **DE HEMRIK:** RESTAURANT JUPITER, GROOTHANDEL MAKRO, SNACKBAR HEMRIK, FRIESCHE OLIE EN VERFHANDEL, OROP FRYSLÂN; **DE ZWETTE:** SNACKBAR LORENTZ, DE FABRIEK, GROOTHANDEL SLIGRO, CRYSTALIC, MOTOPORT LEEUWARDEN; **GROTE WIELEN:** RESTAURANT DE GROTE WIELEN

CENTRUM LEEUWARDEN: ORANJE HOTEL*, AKO STATION*, STATIONSKAPPER*, CAFÉ DE STEE, CAFÉ WAPEN VAN LEEUWARDEN, RESTAURANT DE WALRUS*, RESTAURANT SPINOZA, RESTAURANT DE YSERMAN, CAFÉ ORANJE BIERHUIS, CAFÉ DE TOETER, IERSE PUB PADDY O'RYAN, WIJNBAR SJODDY, EETCAFÉ HET LEVEN, DE WERELD VAN THEE, HOTEL STADHOUDERLIJK HOF, HOTEL 'T ANKER, HOTEL POST PLAZA*, SIGARENZAAK TETMAN DE VRIES, RESTAURANT DE WAAG, LEKTUURHAL OVER DE KELDERS*, RESTAURANT SARAY, RESTAURANT BOSPORUS, RESTAURANT EINDELOOS, RESTAURANT FELLINI, DOPPIO ESPRESSO*, RESTAURANT DE BURGEMEESTER VAN NAEELS, FIRE CAFÉ*, BARREVOETS, URKER VISZAAK, RESTAURANT DE KOPEREN TUIN, CAFÉ DE MARKIES, LUNCHROOM DE BROODTROMMEL, CAFÉ DE BRASS, RESTAURANT BELLEVUE, RESTAURANT DE VLIEGENDE HOLLANDER, BAGELS AND BEANS, BAKKER BART, SPAR, LUNCHROOM SPIEGELAAR, CAFÉ WOUTERS, DE-CAFÉ, EETCAFÉ DIKKE VAN DALE, DE BRASSERIE MARIA LOUISE, CHINEES RESTAURANT KOTA RADJA, EKO PLAZA*, SLIJTERIJ JELLE, CROISSANTERIE VITTORIO, SNACKBAR ELY'S, ALBERT HEIJN*, VAN DER VELDE BOEKEN*, GALERIE DE ROOS VAN TUDOR, GALERIE DE VRIES, FRIESCHE CLUB, NEUSHOORN, KUNSTKADE, RABOBANK ZAAILAND*, BRASSERIE FRIES MUSEUM*, GRAND CAFÉ Z, SCHOUWBURG DE HARMONIE, HISTORISCH CENTRUM LEEUWARDEN, TRESOAR, BIBLIOTHEEK DBIEB*, VVV ACHMEATOREN, STADHUIS, STADSKANTOOR OLDEHOOFSTERKERKHOF, PROVINCIEHUIS*

WIRDUM: SPAR, HOTEL-CAFÉ DUHOUS • **GROU:** ESSO TANKSTATION, HOTEL OOSTERGO, THEEHUIS, VISZAAK, JUMBO*, POIESZ, SNACKBAR TAMARINDE, EETHUIS AMICAAL • **WARTEN:** SKUTHÜS • **WERGEA:** SUPERMARKT ATTENT HANSMA, SLAGER HARMKE ANEMA • **DRONRYP:** IT HOLT • **MENALDUM:** POIESZ • **JELLUM:** RESTAURANT JONKER SIKKE • **WEIDUM:** HOTEL WEIDUMERHOUT • **AKKRUM:** POIESZ, HERBERGH DE CLEEF, BAKKERIJ BOONSTRA • **ROORDAHUIZUM:** DE BLAUWE TENT, SLAGERIJ • **WYTGAARD:** DORPSWINKEL DEELSTRA • **STIENS:** ALBERT HEIJN*, POIESZ*, JUMBO*, EATCORNER PITER JELLES, VISKRAAM, BRUNA, PRIMERA, TENNISVERENIGING • **HURDEGARYP:** ALBERT HEIJN, POIESZ, SLAGER RYPMA, PRIMERA, HOTEL VAN DER VALK, VISKRAAM BINNE VAN DER KOOI • **OENTSJERK:** BAKKER BRAAKSMA • WYNS: DE WINZE • **GYTSJERK:** ALBERT HEIJN*, TANKSTATION VAN DEN BELT, POSTKANTOOR

Prijsvraag

Zelf woonachtig in Nunspeet, bezoek ik als oud Liwwadder ús 92-jarige Mem regelmatig in Abbingahiem, Liwwadden Súd. Op de terugweg naar de Veluwe neem ik vanuit de hal van dit Liwwadder bejaardenhuis altijd jullie prachtige blad mee met van alles over mijn geboortestad. In het mei-nummer staat een prachtige prijsvraagfoto met de naam Frico er op: ik kan het niet laten even te reageren.

Geboren in 1950 in de Jouwsmastraat kon ik als klein kereltje dit Frico logo al tekenen voordat ik mijn eigen naam kon schrijven. Op de Frico aan de Snekertrekweg was mijn vader, Klaas Leegstra (1923 -2011), gedurende mijn jeugd Frieslands beste chauffeur op de Frico vrachtwagen met aanhanger. Wat was ik trots op hem! De ronde bol op de foto doet mij herinneren aan de vele ronde Edammer kazen die mijn vader vervoerde in zijn Frico-truck. Ik herinner me nog dat ik met hem mee mocht naar Schiphol, waar Frico boter en kaas in een Russisch vrachtlvliegtuig werd overgeladen. Ik mocht zelfs even in de cockpit! Het bijzondere van de prijsvraagfoto is dat mijn vader later chauffeur is geworden op een betonmixer van de Beton Centrale op de achtergrond van de foto! Dat maakt voor mij de cirkel rond om kans te maken op een mooi boek over de historie van LIWWADDEN. Mijn moeder (Froukje Leegstra Wijnsma) is op 1 november j.l. omringd door alle kinderen (waaronder ikzelf) in alle vrede overleden. Oant sjen!

Jan Leegstra
Nunspeet

Ook een mooi verhaal bij de nieuwe foto? Stuur het dan op naar Stadsblad Liwwadders, M.H. Trompstraat 8, 8921 GH Leeuwarden en u maakt kans op een mooi boek over de historie van Leeuwarden.

VAN DER VELDE BOEKEN

Nieuwestad 57-59
 8911 CJ Leeuwarden
 0582132360

www.boekhandelvandervelde.nl

In restaurant DE GROTE WIELEN bent u van harte welkom voor een kopje koffie of thee, een lunch of menu à la carte. We bieden volop keuze in vlees-, vis- en vegetarische gerechten en wisselen onze menukaart naar gelang de seizoenen. Op onze wijnkaart prijken karaktervolle en fleurige wijnen afgestemd op het gerecht en passend bij de gelegenheid.

RESTAURANT DE GROTE WIELEN • TEL. 0511-431777

GROOT TERRAS AAN HET WATER • BINNENBARBECUE • ZALENVERHUUR
 VERHUUR APPARTEMENTEN AAN HET WATER

105 JAAR KANTOORVAKHANDEL DE BOER

Door Andries Veldman • Foto: Simon van der Woude

De rek is eruit

'Ik ben in de loop der tijd honderden collega's kwijtgeraakt. In Leeuwarden waren we met zeven kantoorvakhandels. Wij zijn de laatste.' In mei draait Riens Leijenaar de deur op slot van zijn kantoorvakhandel De Boer op de Groentemarkt. Na 105 jaar kantoorvakhandel op deze plek is de rek eruit. De webwinkel zorgde de laatste jaren nog voor beleg op het brood. 'De consument kiest voor het internet.' Leijenaar zet zijn carrière voort als volleybaltrainer. 'Ik train nu SBO in Minnertsga en Voveza uit Sint Annaparochie. Ik ben ook nationaal scheidsrechter. Dat is niet zo spannend allemaal, je zit op een stoel.'

Nog niet zo lang geleden hadden de Leeuwarders keuze genoeg om hun ordners, pennen, mappen, enveloppen en agenda's aan te schaffen. Riens Leijenaar (64) somt zijn voormalige collega's moeiteloos op: 'Van Wieren zat in de Peperstraat en op de Voorstreek, Jellema had een winkel aan de Wortelhaven. Hilarius zat in de Weerd.' En dan had je nog Jetsinga, Goinga, Mulder en Debets. Mulder en Goinga zijn de enigen die nog actief zijn, maar niet meer voor de consumentenmarkt. En er is nog de Friese Schrijfkamer in de Schrans. 'Je had vertegenwoordigers die dagen aan het werk waren om bij de Condens, verzekeraar OTOS of de provincie de kantoren te voorzien van ordners en weet ik niet wat allemaal. Ze logeerden in hotels, allemaal betaald door hun leveranciers.' De computer en het internet zorgden voor een totale kaalslag binnen de kantoorvakhandel.

Leijenaar, geboren in Harlingen en woonachtig in Sexbierum, zag tot nu toe steeds kans om de bakens te verzetten. 'We hebben gouden tijden meegemaakt,

waarin we ons geen zorgen maakten over de huurprijs van het pand: 3700 euro per maand. Nu is die teruggeschroefd naar 2700 euro per maand. Het kon allemaal, iedereen had pennen, elastiekjes en paperclips nodig. De hele winkel stond vol, er was een klein paadje waar je doorheen kon lopen.' De website schoolspullen365.nl, ontwikkeld door zoon Hendrik, en inmiddels met hem als webbeheerder verkocht aan een ondernemer uit Almere, hield de kantoorvakhandel De Boer de laatste jaren in de benen. Zo'n veertig procent van de omzet kwam uit de website. Ook de teloorgang van warenhuis V&D zorgde voor activiteit aan de Groentemarkt. De voorraden schoolartikelen van de winkels in Assen en Groningen werden opgekocht. 'Daarna zaten we meteen in de top-10 qua assortiment. Onze keuze is groter dan die van bol.com.' Daarvoor al koesterde Leijenaar het beleid van het aanbieden van een breed assortiment. 'Prullenbakken hadden we aanvankelijk in de kleuren zwart, bruin en beige. Toen ik eens vier roze prullenbakken bestelde zei de baas, ik was nog in loondienst: wat doe je nou? Voor dat ene meisje dat een roze prullenbak wilde.

'Toen ik vier roze prullenbakken bestelde, zei de baas: wat doe je nou?'

Ze waren zomaar weg. Je moet niet op de stoel van de consument gaan zitten. Bied ze keuze!'

'Ik ben ook niet neringziek, nooit geweest. Op vrijdag loop ik al jaren de markt over. Als je een ander wat gunt, dan komt dat je tegemoet. Je moet niet altijd het onderste uit de kan willen hebben. Dat heb ik ook altijd gehad met leveranciers, niet blijven zeuren om een korting.' Tijdens het gesprek wordt Leijenaar opgebeld door iemand die via de website een ringband heeft gekocht die tijdens het transport stuk is gegaan, waarna haar een nieuwe is toegezonden. Op hoge toon eist de vrouw haar geld terug. Het telefoongesprek verloopt stekelig omdat Leijenaar eerder een compliment had verwacht dan een hoop lawaai. Zonder veel omhaal van woorden neemt de zakenman het product terug en staat garant voor de leveringskosten. 'Daar maak ik helemaal geen probleem van, maar wie verwacht nou zoiets? Ze wilde toch die ringband?'

Een kantoorvakhandel met stempelfabriek kan zich ook verheugen in klandizie van bedenkelijk alloo. Leijenaar haalde er zelfs onbedoeld diverse malen de voorpagina van De Telegraaf mee. 'Daar ga ik niet al te veel over uitwiden, want voor je het weet steken ze alsnog je

zaak in de fik. Een Braziliaanse bende had interesse voor douanestempels. Leijenaar fabriceerde een stempel met een minuscule afwijking: bende opgepakt. Een tachtigjarige Leeuwarder vrouw liet een stempel maken waarmee ze haar tegoed op haar Rijkspostspaarbankboekje opvijzelde. Ze werd opgepakt en ondanks haar hoge leeftijd achter de tralies gezet. De zaken zorgden voor een warme relatie met de Leeuwarder politie. 'Maar ik blijf me verbazen over hun aanpak. Bij de buurvrouw van ijszaak Min 12, waar met een vals briefje van vijftig euro werd betaald, moest ik de politie wijzen op de camera die in de zaak hing. Hadden ze zelf niet opgemerkt. Pas daarna werd de oplichter opgepakt, die twee vuilniszakken met valse vijftig eurobiljetten in zijn kamer had staan. Ander voorbeeld van merkwaardig politieoptreden? Niet zo lang geleden ontvingen diverse middenstanders dreigbrieven waarin bescherming werd aangeboden. Als dreigement werden hun ruiten ingeslagen.' De politie leek weinig trek te hebben om zich in te spannen om tot aanhouding over te gaan. De hulpeloosheid straalde eraf. 'Ik herinnerde mij eenzelfde zaak in Drachten en ging aan het googelen. Binnen no time had ik een spoor te pakken. Om één en twee met elkaar te verbinden was bij de politie niet opgekomen.'

De stempelpers en de Heidelberg drukpers zijn inmiddels verhuisd naar het grafisch museum in Grootegast. Ook het inktfabriekje achter in de zaak is inmiddels ontmanteld. Van hieruit werd het inkt besteld voor het keuren van vlees. Ouderen herinneren zich nog het paarse puntje inkt in de gehaktbal dat meegeconsumeerd werd ('Het was onschuldig'), afkomstig van kantoorvakhandel en stempeldrukkerij De Boer. 'Over die naam is ook gesteggel geweest. Voorheen heette de zaak De Haas en De Boer, de twee waren ooit samengegaan. Toen ik de zaak 41 jaar geleden samen met mijn vrouw Sietske overnam, ontstond er later gedoe over de naam. De heer De Haas vond dat die naam niet meer op de gevel hoefde. Toen ik aan zijn verzoek voldeed, vond hij dat ook De Boer van de gevel moest. Ik bood hem vijfduizend gulden aan om van het gedoe af te zijn. Ik had weinig trek om allemaal nieuw drukwerk te maken. Dat aanbod weigerde hij en we moesten toch een gang naar de rechter maken. Meneer De Haas trok aan het kortste end. Vraag mij niet waarom hij dat gedoe wilde. Je snapt er soms helemaal niks van.'

OP YOUTUBE IS OVER DIT ALLES EEN FILMPJE TE ZIEN ONDER DE TITEL: DE INKTFABRIEK VAN KANTOORVAKHANDEL DE BOER

PVC VLOEREN | MARMOLEUM | TAPIJT | VINYL | VLOERKLEDEN*

**20% KORTING
OP VLOEREN**

WINKELPLEIN HURDEGARYP | WWW.JANSMAWONEN.NL
*VRAAG NAAR DE VOORWAARDEN | ACTIE GELDIG TOT 14 DECEMBER

JANSMA WONEN

GRATIS PARKEREN VOOR DE WINKEL

Se make mij de pis niet lauw

Door Andries Veldman

In het nieuwe lunchcafé Bowls N Rolls (iets met kommen gesneden groenten en rijst) aan het Naauw trof ik BOKKO TROMP, de voormalige kruidenier van de Wagnerstraat. Hij zag er weer piekfijn uit met een mooie roestbruine jas en bijbehorende das. Om door een ringetje te halen. De pensionado was net terug van een partijtje tennis, dat is de sport waarin veel oud-ondernemers zich in Leeuwarden uitleven. Of ze hangen aan de bar van de golfclub in de Groene Ster, waar de dames, als vanouds, de taak van de bediening op zich hebben genomen. En ondertussen maar babbelen over hun zorgen over hoe hun kapitaal het best besteed kan worden.

Bokko Tromp had andere zorgen. Hij was door zijn buurman ERNST JANSSEN gevraagd om mee te gaan naar Santiago de Compostela. Op de fiets. De tocht naar het Spaanse Santiago de Compostela is een soort lijdensweg waarvoor velen kiezen die iets te overdenken hebben. Ik zei meteen: die tocht is voor Ernst Janssen te kort. Ernst Janssen is de man van de inmiddels opgeheven welzijnsinstelling WELLZO. Een instelling die om de paar jaar van naam veranderde, met bijbehorende nieuwe logo's en briefpapier. Het mag bij dergelijke instellingen, waar miljoenen in omgaan, een paar centen kosten. Janssen was ooit ook nog provinciaal ambtenaar en een tijdje PvdA-wethouder in het Leeuwarder college. Janssen weet hoe je geld moet uitgeven, zullen we maar zeggen.

Ik heb even op google gekeken hoe ver de mannen denken te gaan fietsen. De afstand tussen Sint Jacobi-

parochie, waar de start van de vijf weken durende tocht is, tot de finish in Spanje bedraagt ruim 2000 kilometer. Van Tromp begreep ik dat hij als kopman fungeert en dat betekent voor Janssen dat hij al die kilometers naar een mooie partij billen zit te kijken die vast en zeker gestoken zijn in een kek broekje. Het betekent ook dat bij iedere omwenteling van de trappers de gedachten van Janssen zullen uitgaan naar wethouder HERWIL VAN GELDER, met wie hij de laatste maanden voor zijn pensionering een stevig robbertje moest vechten. Janssen verloor deze (miljoenen) strijd. Of de billen van Bokko genoeg zullen blijven boeien om van deze bittere overpeinzingen af te leiden, vraag ik mij ernstig af.

Hoe het komt met die tocht weet ik niet, maar ik hou mijn hart vast nu ik het verslag van de oefenrondes heb gehoord. De mannen fietsen momenteel één keer per week (lijkt mij wat weinig) een tochtje van honderd kilometer (veel te kort) door Friesland. Onder Sneek ging het al mis. Volgens Janssen (leiderstype) was er een mogelijkheid om een vaart te kruisen, maar bij aankomst bleek de pont buiten gebruik. Het was tenslotte winter. Janssen wilde niet luisteren naar Tromp, dan krijg je dit soort ellende. Het zal toch niet zo zijn dat de twee na de eerste etappe nog voor het avondeten weer thuis zijn?

In café De Strohoed werd mij verteld dat SICKO HELDOORN, de voormalige bezorger van het wijkkrantje in de Hollanderwijk, de gevallen burgemeester van Assen, én ex-PvdA-gedeputeerde, overweegt naar Friesland terug te keren. Ik zou mij kunnen voorstellen dat Sicko zich aansluit bij Bokko en Ernst. In een treintje van overdenkende PvdA'ers op pelgrimstocht naar Spanje. Van mij mag de tocht wel worden uitgebreid.

Tromp vroeg mij om bij de toekomst in de Sint Jacobsstraat de mannen toe te juichen. Dat heb ik natuurlijk meteen toegezegd, maar bij nader inzien lijkt mij dit een mooie taak voor MARIJKE ROSKAM, die tegen een kleine vergoeding om haar jacuzzi te kunnen blijven bekostigen, vast bereid zal zijn de mannen uit te zwaaien. Het zou, zo bedenk ik nu, ook mooi zijn wanneer Roskam zich bij dit trio aansluit. De teruggetreden diva van de PvdA (ze zag het na een jaar vergaderen en even rekenen al niet meer zitten in de provinciale staten en droeg het stokje gretig over aan HETTY JANSSEN, ja de achterblijver) heeft immers ook genoeg stof ter overdenking.

Hoe leuk zou het zijn als Hetty Janssen juichend bij de finish staat in het gezelschap van een paar vrijwilligers van Frij Stipers, een gesneefd project van Ernst.

BENEDICT KLÖCKNER IN DE KOEPELKERK

'De focus ligt momenteel op de verhuur van onze prachtige zalenaccommodatie in Crystalic. Het zijn flexibel in te richten ruimtes waar veel mogelijk is. Bovendien hebben we horeca in huis en is het parkeren geen enkel probleem. Daarnaast merk ik dat de markt voor flexibele huurders enorm toeneemt.'

Vastgoedondernemer en cultuurinvesteerder Tjalling Rollema is ingenomen met zijn nieuwe aanwinst het iconische gebouw Crystalic in Leeuwarden. 'Ruim zestig procent van dat gebouw is verhuurd. Binnen twee jaar zit het vol. Zo ging het ook met Emmastate aan de Emmakade. Je moet je als ondernemer flexibel opstellen en niet te hoog in de boom gaan zitten met je huur. Daarnaast moeten de faciliteiten die je aanbiedt goed zijn. In Crystalic beschikken we over prima horeca en een ruim aanbod aan zalen (vier zalen die aan elkaar gekoppeld goed zijn voor 400 personen) die ook voor derden te huur zijn. Wie hier werkt kan gebruik maken van de fitnessaccommodatie en we hebben een kinderopvang in huis.'

Minstens zo opgetogen is Rollema over de activiteiten in het Da Vinci Office aan de Poolsterweg op bedrijventerrein De Hemrik. 'Onlangs is ons kantoorpand betrokken door 80 hoog gekwalificeerde personeelsleden van de internationale onderneming Huhtamaki. De vestiging is een grote opsteker voor bedrijventerrein De Hemrik en voor Leeuwarden.'

De onderwijsinstellingen Edunoord (voorheen Instituut Röben) en Test Center Lamark (ontwikkeling van toetsen) hebben hun intrede gedaan in Crystalic. De tien bedrijven die gevestigd waren in het Da Vinci Office zijn verhuisd naar de locatie in de Kelvinstraat. 'Hier is ruimte voor bedrijven die een werkplaats nodig hebben of opslagruimte.'

De Mantgumer ondernemer heeft naast het vastgoed ook geïnvesteerd in de Leeuwarder onderneming Bright Nano van John Poelsma. 'Dat is een interessante ondernemer met een mooi product. De gevel van de RAI in Amsterdam is al schoongemaakt met de techniek die Poelsma heeft ontwikkeld. Volgens mij kun je rustig spreken van een revolutie op schoonmaakgebied.'

Over de twee seizoenen die Rollema nu heeft gedraaid in het Koepeltheater is hij tevreden. 'Over mijn aankoop van het Koepeltheater, de voormalige Koepelkerk aan de Vredeman de Vriesstraat, ben ik zeer tevreden. De reacties van de bezoekers zijn hartverwarmend. Veel bezoekers van onze concerten komen voor het eerst over de vloer en zijn direct geïmponeerd over de zaal, de akoestiek en de aankleding van de historische ruimte.' Rollema gaat het programma verbreden en de dienstverlening uitbreiden.

- THE WIENERS PLAY THE EVERLY BROTHERS, 15 FEBRUARI
- TESTAMENT; LENNAERT NIJGH 75 JAAR, 29 FEBRUARI
- BENEDICT KLÖCKNER, 8 MAART
- BACK TO THE COUNTRY, 14 MAART

INFORMATIE: INFO@KOEPELTHEATER.NL
OF VIA 06-53217417

OPVALLEN IN LIWWADDERS? BEL REMCO JAN VELDMAN 06-25223490

REDACTIONEEL

Zoals eerder gezegd, pakken wij zaken waarmee u zit graag op. We zien dat u onze journalistieke activiteiten waardeert en daarom doen wij een beroep op u. Wanneer u deze artikelen van belang vindt, dan nodigen wij u uit om donateur te worden. Uw bijdrage is zeer welkom. U kunt uw bijdrage overmaken op NL06 RABO 0320.2000.51 o.v.v. Liwwadders Journalistieke Producties.

U merkt het wel: Liwwadders is niet zomaar een huis-aan-huisblaadje. Liwwadders is op meer dan 170 plaatsen (supermarkten, kantines, sporthallen, wachtkamers en stamtafels) gratis verkrijgbaar in de gehele gemeente Leeuwarden en ook daarbuiten. Is-ie op, dan wordt er aangevuld. In enkele Leeuwarder wijken en in het dorp Grou wordt Liwwadders af en toe huis aan huis bezorgd. Ook in Akkrum, Gytsjerk, Hurdegaryp, Oentsjerk en Stiens is de krant verkrijgbaar. Nieuw is de verschijning in Beetgumermolen. Daar wordt Liwwadders sinds kort op verzoek huis aan huis bezorgd.

Bent u als ondernemer geïnteresseerd in een bedrijfsreportage? In een mooi verhaal dat gratis wordt doorgeplaatst op onze goedbezochte website?

Neem dan contact met ons op: tel. 058-2133138 of info@liwwadders.nl

Ook in dit nummer treft u enkele artikelen aan die eerder op onze websites www.liwwadders.nl en Dossier Liwwadders verschenen. We vonden ze belangrijk genoeg om ze ook in de papieren krant af te drukken.

Voldoet de Vliegbasis Leeuwarden

Door Gina Kamsma

Er zijn veel wettelijke bepalingen waaraan een militair vliegveld of vliegbasis moet voldoen. Een fabriek kan vaak volstaan met de regelgeving van de gemeente. Voor een vliegbasis gelden regels van in ieder geval het Rijk en de gemeente. Het Rijk heeft daarbij de grootste rol. Zo verleent de Inspectie Leefomgeving en Transport, die onder het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat valt, de omgevingsvergunning (over milieu en bouwen) aan het Ministerie van Defensie.

De vergunning voor de gehele Vliegbasis Leeuwarden stamt uit 2001. De inspectie heeft op 30 augustus 2016 geschreven dat aan een nieuwe vergunning zal worden gewerkt.

De inspectie stelt in die brief dat sinds de vergunning in 2001 is verleend geen beoordeling heeft plaatsgevonden op grond van de actualisatieplicht. De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht schrijft voor dat het bevoegd gezag, in dit geval het Rijk, regelmatig beziet of de voorschriften van de omgevingsvergunning nog toereikend zijn, gezien de ontwikkelingen van technische mogelijkheden tot bescherming van het milieu en de ontwikkelingen met betrekking tot de kwaliteit van het milieu. Het starten van een procedure leidend tot een nieuwe vergunning heeft twee redenen voor de inspectie, volgens hetzelfde bericht uit 2016. Wensen van het Ministerie van Defensie en daarnaast de resultaten van handhavingsbezoeken. Controles over de gang van zaken op de vliegbasis geven dus aanleiding tot nieuwe besluitvorming. De huidige vergunning is niet toereikend.

Omdat deze nieuwe vergunning er nog niet is, heeft Liwwadders op 11 december 2019 informatie bij de inspectie opgevraagd. Een inhoudelijke reactie daarop kan de inspectie niet snel geven in verband met drukte, aldus de inspectie. Liwwadders kan uiterlijk 5 februari 2020 de gevraagde gegevens tegemoetzien.

GELUID

Formeel zijn er twee soorten geluid bij vliegverkeer. Grondgebonden én luchtgebonden geluid. Grondgebonden geluid heeft niets met het eigenlijke vliegen te maken. Het betreft al het geluid van de vliegbasis behalve dat van opstijgende, vliegende en landende vliegtuigen. Dat laatste geluid is het luchtgebonden geluid.

Het grondgebonden geluid wordt geregeld in de omgevingsvergunning en gemeten in dB(A), decibels. Ook onderwerpen als bodemverontreiniging en de veiligheid van de gebouwen staan in deze vergunning.

Hoeveel luchtgebonden geluid is toegestaan, volgt uit een Rijksbesluit voor een vliegveld. Het Luchthavenbesluit Leeuwarden uit 2013 is een coproductie van de Ministeries van Infrastructuur en Milieu (nu: Infrastructuur en Rijkswaterstaat), van Defensie en van Veiligheid en Justitie (nu: Justitie en Veiligheid). Daarin staan geluidszones. Dat zijn gebieden waarbinnen een bepaalde maximale hoeveelheid geluid ten gevolge van de vliegbasis op geluidsgevoelige objecten, bijvoorbeeld huizen, is toegestaan. Een luchthavenbesluit gaat niet slechts over geluid. Zo worden ook maximumhoogten van gebouwen in de buurt van de luchthaven vastgelegd (in verband met de veiligheid) en openingstijden bepaald (in verband met allerhande overlast). In 2014 heeft de Gemeenteraad van Leeuwarden het bestemmingsplan Leeuwarden-Buitengebied vastgesteld, waaronder de vliegbasis valt. De gemeente nam daarin over de geluidszones uit het Luchthavenbesluit Leeuwarden. Een gemeente moet dat doen en mag dus geen eigen afweging maken. Een belanghebbende kan daarom alleen tegen het Luchthavenbesluit Leeuwarden bezwaar maken.

Over het Luchthavenbesluit Leeuwarden is niet geprocedeerd bij de Raad van State, de hoogste bestuursrechter in Nederland. Op 30 oktober 2019 heeft de

Raad van State wel een uitspraak over het Luchthavenbesluit De Kooy (Den Helder). De berekening van de geluidsbelasting van een luchthaven zoals het Rijk die maakt, is door de Raad van State echter niet beoordeeld. De belanghebbende had naar voren had gebracht dat hij overlast ervaart, maar niet dat de berekening niet klopt.

Het Ministerie van Defensie heeft de geluidbelasting rondom de Vliegbasis Leeuwarden in het jaar 2018 laten berekenen. Het ingeschakelde bureau concludeert in 2019 dat aan de normen wordt voldaan. Bijzonder is dat luchtgebonden geluid niet in dB(A) wordt gemeten maar wordt berekend volgens een ingewikkelde systematiek. De geluidbelasting wordt op een bepaald punt buitenshuis vastgesteld in Ke (Kostenleenheid). Dit gebeurt op basis van het aantal vliegtuigbewegingen in (in dit geval) het gehele jaar 2018 en het berekende maximale geluidsniveau (wel in dB(A)) op dat punt tijdens een vlucht. Daarbij weegt geluid in de nacht zwaarder dan overdag. Het gaat om een jaarlijks gemiddelde. Het Rijk acht een geluidbelasting van 35 Ke acceptabel. Is de belasting hoger, dan is bijvoorbeeld isolatie van woningen nodig of is nieuwbouw daarvan slechts onder

strengere voorwaarden een optie. Indien belanghebbenden van mening zijn dat de geluidsnormen worden overtreden, dan kunnen zij om handhaving vragen bij de Militaire Luchtvaart Autoriteit, onderdeel van het Ministerie van Defensie, dat mede de regels bepaalt via het luchthavenbesluit. Het ligt voor de hand bij een handhavingsverzoek geluidmetingen gebruiken in plaats van berekeningen. In de zaak van 30 oktober 2019 verwees de Raad van State de belanghebbende door naar deze autoriteit.

LUCHTRUIMHERZIENING

Op landelijk niveau is er een luchtruimherziening gaande. De nota van antwoord van onder andere het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, het Ministerie van Defensie en de Koninklijke Landmacht is van 19 december 2019. Het plan

Uw persoonlijke makelaar

TADEMA
MAKELAARS

AANKOOP | VERKOOP | BOG | NIEUWBOUW | TAXATIES | VERHUUR | BEHEER

Schrans 19 | 8932 NA Leeuwarden | Tel. 058 280 33 00 | info@tadema-makelaars.nl
www.tadema-makelaars.nl

**WILT U DIT JOURNALISTIEKE
INITIATIEF STEUNEN?
BEZOEK DAN ONZE WEBSITE
WWW.LIWWADDERS.NL
EN BEKIJK DE MOGELIJKHEDEN
ONDER DE KNOP
DOE MEE, DONEER!**

aan de regels?

Vliegbasis Leeuwarden is een grote militaire basis, met veel vluchten en internationale oefeningen. Hoeveel invloed de basis heeft op zijn omgeving en op grond van welke vergunning is tot op heden ondoorzichtig. Feit is wel dat het afgelopen jaar het aantal klachten tot een nieuwe hoogte steeg. Inzicht in hoe deze basis nu in feite voldoet aan huidige normen en richtlijnen lijkt ons daarom dringend gewenst. Op verzoek van het Stadsblad Liwwadders heeft mr. Gina Kamsma uit Leeuwarden het dossier Vliegbasis Leeuwarden opgepakt. Liwwadders is van mening dat kritiek op Vliegbasis Leeuwarden op grond van argumenten moet worden behandeld. Het artikel dat u nu krijgt voorgelegd komt hieruit voort.

is om het militair luchtoefengebied boven onder andere Friesland te vergroten. In dit oefengebied wordt boven de 2 kilometer hoog gevlogen door jachtvliegtuigen. Het geluid hiervan speelt geen rol in de berekening van het aantal Ke aan geluidsbelasting. Er zijn ook laagvliegroutes voor straaljagers om bijvoorbeeld het oefengebied te bereiken. Daar wordt tot 75 meter laag gevlogen. In de nota van antwoord wordt gesteld, dat militaire oefeningen geen vaste routes volgen. Daarom zou een analyse van de effecten, zoals geluid, van de vergroting van het luchtruim voor militaire luchtvaart niet goed mogelijk zijn, aldus de nota. Maar dit geluid hoort wel bij de berekeningsmethode voor het aantal Ke voor het daadwerkelijk aanwezige geluid op bijvoorbeeld een woning.

LUCHTKWALITEIT

Wat betreft lokale luchtverontreiniging zijn normen in een luchthavenbesluit niet verplicht. Die staan dan ook niet in het Luchthavenbesluit Leeuwarden. Wel geldt dat het Rijk een luchthavenbesluit niet in redelijkheid mag vaststellen wanneer het aspect luchtkwaliteit daarvoor een belemmering vormt. Ook dat staat in de uitspraak van de Raad van State van 30 oktober 2019. Die afweging lijkt voor Leeuwarden niet gemaakt. Niet in het Luchthavenbesluit Leeuwarden van 2013 en niet omdat de omgevingsvergunning al in 2001 is afgegeven. In ieder geval hoort dit aspect te worden beoordeeld. Zo is sprake van de uitstoot en het neerslaan van fijnstof, zoals stikstof dat vrijkomt bij het verbruik van de brandstof bij de vlucht van een straaljager.

NATUUR

Deze vorm van stikstof is niet alleen niet goed voor de gezondheid maar kan bij het neerslaan daarvan op de grond ook een negatief effect hebben op beschermde natuurgebieden, de reden van de 'stikstofcrisis'. Lawaai van gevechtsvliegtuigen kan ook verstrend zijn voor beschermde diersoorten. Uit de Wet natuurbescherming volgt, kort gezegd, dat de overheid niet zonder meer toestemming mag geven voor een menselijke activiteit, wanneer die negatieve effecten kan hebben op beschermde natuur. Minimaal moet worden beoordeeld of die effecten er zijn. De Tweede Kamer heeft er in het verleden op aangedrongen dat deze benodigde toets alsnog wordt gedaan voor de Vliegbasis Leeuwarden. Het Luchthavenbesluit Leeuwarden van 2013 besteedt geen aandacht aan de natuur. De nota van antwoord over de luchtruimherziening van 2019 doet dit wel. Er zal alsnog getoetst worden door het Rijk. Maar daarbij wordt alleen gekeken naar effecten van vliegverkeer in de lucht op nationaal niveau. Vervolgens wordt erkend dat een luchthaven ook een beoordeling nodig heeft en dat die nog niet voor alle vliegvelden zijn gemaakt. De Vliegbasis Leeuwarden wordt niet uitdrukkelijk genoemd. Wel Lelystad Airport en Schiphol, die door de 'stikstofcrisis' in de media onder een vergrootglas liggen.

LIWWADDERS IS IN AFWACHTING VAN HET BESLUIT VAN DE INSPECTIE OVER DE OMGEVINGSVERGUNNING. WORDT VERVOLGD DUS. DAN ZAL DE JSF OFTEWEL F-35, HET NIEUWE GEVECHTSVLEIETUIG OP DE VLEGBASIS LEEUWARDEN, OOK AAN DE ORDE KOMEN.

MINATO 港

SUSHI & GRILL

TIJDELIJK SPECIALE ACTIEPRIJS

MAANDAG TOT EN MET WOENSDAG VOOR €21.50

Tel. 058-7854562

VROUWENPOORT 1 • 8911 DD LEEUWARDEN WWW.MINATOLEEUWARDEN.NL

DE NIEUWE GENERATIE TOYOTA C-HR

ALWAYS A
BETTER WAY

Vanaf prijs: € 28.295,- | Netto bijtelling van: € 188,- p/m | Extra inruilvoorde: € 1.500,-

NÚ MET 5 JAAR GARANTIE + 5 JAAR GRATIS ONDERHOUD

De nieuwe generatie Toyota C-HR is zuinig, krachtig en... biedt nog meer zekerheid. Want de nummer 1 in betrouwbaarheid geeft nu maar liefst 5 jaar garantie én 5 jaar gratis onderhoud*. Meer weten? Ga naar toyota.nl/c-hr.

Brandstofverbruik (EU 2018/1832) varieert van 3,8-6,1 l/100 km (26,3-16,4 km/l); CO₂ 86-138 gr/km.

*Lees de voorwaarden op toyota.nl/5plus5. Actieperiode loopt van 19-12-2019 t/m 31-03-2020 (uiterste registratiedatum 31-05-2020). Prijs inclusief BPM, BTW en kosten rijklaar maken. Prijswijzigingen en drukfouten voorbehouden. Deze aanbieding geldt niet in combinatie met andere kortingen en/of acties.

Strikwerda

Heereveen, Businesspark Friesland-West 53, 0513-767200
Leeuwarden, Zuiderkruisweg 6, 73, 058-7271100
toyota-strikwerda.nl

GALERIE DE ROOS VAN TUDOR EXPOSITIE: HET WIJDE GROEN, GROEPSTENTOONSTELLING 1 FEBRUARI – 22 MAART 2020

FRANCOISE STOOP • LANDSCHAP • ACYL OP JUTE • 110X130 CM

MAARTJE ROOS • NOOI DE STARM SCHIERMONNIKOOG • FOTO

DEZE SAMENGESTELDE TENTOONSTELLING IS EEN ODE AAN HET LANDSCHAP

De getoonde werken zijn een brede keuze die gaat van Van der Sloot tot en met Stoop. Schilderijen van de oude meesters zoals Johannes Elsinga en Andries van der Sloot, Abe Gerlsma, Wiebe Knobbe en ook de nieuwe moderne abstracte werken van Françoise Stoop, Karin Mennen en grafiek van Kristin Stobbink en foto's van Maartje Roos, zorgen voor een verrassende kijk op het landschap.

Bronzen en keramische beelden van o.a. Renée Marcus Janssen maken de expositie compleet.

NIEUW IN DE GALERIE ZIJN DE FOTO'S VAN MAARTJE ROOS

Maartje Roos maakt geen foto's, ze creëert beelden, schilderachtige beelden. Haar fotografie is geen exacte weergave van de werkelijkheid maar een uit fotografische beeld-elementen opgebouwde constructie van wat zij met de foto wil vertellen. Identiteit, natuur en historie is een terugkerend thema in haar werk. Voor deze tentoonstelling zijn haar "Landschap" werken geselecteerd.

Op zaterdag 29 februari om 15.00 uur geeft zij in de galerie een lezing over haar werk.

Opening op zaterdag 1 februari om 16.00 uur door Tom van Slooten,
directeur Natuurmuseum Fryslân.

**GALERIE
DE ROOS
VAN TUDOR**

GALERIE DE ROOS VAN TUDOR • ANITA VAN OS
EEWAL 47/49 • 8911 GR LEEUWARDEN • 058-2161636

OPEN: DONDERDAG EN VRIJDAG 13.00 - 17.00 UUR

ZATERDAG 11.00 - 17.00 UUR

INFO@ROOSVANTUDOR.NL • WWW.ROOSVANTUDOR.NL

Altijd al willen dansen op oriëntaalse stijl of wil je gewoon een nieuwe dansstijl proberen? Pak je kans en kom met ons meedansen.

Introductielessen: dinsdag 7 januari 2020. Kijk voor meer informatie op

www.naomibellydance.nl of www.facebook.com/naomibellydanceschool

Naomi Bellydance School
Naomi Bellydance Entertainment

E-mail: info@naomibellydance.nl

Tel: 0618408747

birwa tours
Damwâld

C. Veenlandstrjitte 100 A, 9104 BN Damwâld

Voor meer informatie of
boekingen:

0511 42 41 35

info@birwa.nl www.birwa.nl

Oude Ambachten en Speelgoed

do. 13 februari € 59

Inclusief: 2 x koffie/thee met wat lekkers,
entree Oude Ambachten & Speelgoed Museum, lunch, koffie/thee met cake

Huishoudbeurs

22 februari t/m 1 maart

Alleen vervoer € 20

Vervoer en entree vanaf € 30

Verrassingsdagtocht

donderdag 27 februari € 69

Inclusief: o.a. 2 x koffie/thee met wat lekkers, verrassende 3-gangenmaaltijd +
consumptie. Laat u opnieuw verrassen!

Bossafari

vrijdag 6 maart € 70

Inclusief: 2 x koffie/thee met wat lekkers, entree Orchideeënhoeve,
3-gangendiner + consumptie, Bossafari, 1 x koffie/thee met cake

Met een korreltje zout

dinsdag 17 maart € 57

Inclusief: 2 x koffie/thee met wat lekkers, rondrit Twentse Zoutroute, lunch,
Entree en rondleiding zoutmuseum, koffie/thee met cake

Shoppen Bataviastad

vrijdag 20 maart € 20

Chocolade en Hof van Twello

woensdag 25 maart € 84

Inclusief: 2 x koffie/thee met wat lekkers, presentatie/demonstratie chocolade
maken en proeven, streeklunch, rondleiding Hof van Twello, 2 x koffie/thee met wat
lekkers, Vergeten Groenten-kwis, 3-gangendiner + consumptie

Bakkersmolen en Rode Hoeve

woensdag 8 april € 79

Inclusief: 2 x koffie/thee met wat lekkers, rondleiding, proeverij, molenpresentatie,
lunch, entree en rondleiding Kroonluchtermuseum, koffie/thee met wat lekkers,
3-gangendiner met consumptie

Anastasia de Musical

zaterdag 18 april € 145

Inclusief: vervoer, 1^e rang matineevoorstelling, 3-gangendiner + consumptie

TINA – de Tina Turner Musical

zaterdag 16 mei € 125

Inclusief: vervoer, 1^e rang matineevoorstelling

Prijzen zijn p.p. en inclusief administratiekosten

‘Mensen gooien thuis hun schoenen uit en vragen mij dan: wat nu? Ik kan een eigen slipper of slof samenstellen van een bestaande steunzool. Er is dus een oplossing voor om ook in huis zonder schoenen lekker te lopen. Ik adviseer om eens een kijkje te nemen op mijn website. Daar staan ook zomerse slippers te vinden in allerlei kleuren en materialen. Wij willen goede zorg bieden en daarom adviseer ik ook om uw voeten regelmatig te laten controleren.’

HET IS EEN MOOI VAK OM MENSEN WEER OP HET RECHTE PAD TE ZETTEN

Register Podoloog (voetspecialist) Nico Bakker haalt voldoening uit zijn werk wanneer hij mensen met voetklachten kan helpen. ‘Als ik zie hoe mensen over de Nieuwestad wandelen, dan zou ik ze graag een folder van mijn podologiepraktijk in handen willen duwen.’

Bakker schat dat een ruime meerderheid van de bevolking last heeft van diverse kwalen die hun oorsprong vinden in de stand van de voet. ‘Je kunt het iedere huisarts vragen: veel nek-, schouder- en rugklachten, en soms ook hoofdpijn worden veroorzaakt door een foute loophouding. Een millimeter verschil aan de onderkant veroorzaakt soms afwijkingen van centimeters in het bovenlichaam.’

Met een bepaalde zool of het aanpassen van bestaande zolen in schoenen valt al veel leed te repareren. ‘De zenuwen activeren de hersenen en de hersenen stellen de spieren in beweging. Wanneer bij bepaalde pijnen de druk op bepaalde plaatsen van de voet wordt verplaatst of weggenomen geeft dat een verlichtende reactie in het lichaam. Met een eenvoudige correctie die bestaat

uit het plaatsen van een klein, het gaat om millimeters, kurkelement wordt vaak al succes geboekt. Je neemt dan automatisch een andere houding aan. Een likdoorn leg je als podoloog bijvoorbeeld vrij met behulp van een steunzool.’

Nico Bakker is wat je noemt een ervaringsdeskundige. Na een motor-ongeluk in 1993 verloor hij een deel van zijn onderbeen. ‘Die ervaring heeft mij in zeker opzicht rijker gemaakt. Ik had een schoenenzaak in Genemuiden en heb mij daarna toegelegd op de podologie. Bovendien zag ik toen ik gehandicapt raakte als patiënt hoe zorgverleningsorganisaties handelden. Daar ben ik wel van geschrokken. Hoe je het ook wendt of keert: ik voelde me er vaak een nummer.’

De lering die Bakker uit deze les trok is dat hij de patiënt op een

voetstuk plaatst. Er wordt ruim de tijd genomen om een oplossing te vinden voor de klachten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van moderne 3-D-meettechniek waarna het schoeisel of de zool in eigen werkplaats wordt gemaakt. ‘Door mijn achtergrond, het continu aanscherpen van mijn medische vakkennis (registerpodoloog en podoposturaal therapeut) en niet te vergeten de prima samenwerking met mijn collega-hulpverleners in het Zorgplein Westeinde kan ik een optimale dienstverlening aanbieden. ‘Via de 3-D-techniek meet ik de voet op en hierna ga ik aan de slag met de zool of de schoen.’ Nieuw is ook dat veel ontwerpen zijn ontdaan van hun medische look. Op zijn mobiele telefoon staan diverse modellen in verschillende kleuren die in een moderne schoenenzaak niet zouden misstaan.

‘Het leuke van dit vak is dat je mensen echt van hun pijn kunt afhelpen of de pijn verzachten. Ik werk op afspraak en dat betekent dat ik ruim de tijd neem voor mijn klanten. Ook kinderen met beginnende scheefstand van hun voeten komen bij mij langs. Een vroege correctie kan veel onheil

voorkomen, daarvan zijn veel ouders zich bewust.’

REGISTER PODOPOSTURAAL
THERAPEUT NICO BAKKER
FYSIOTHERAPIE ZORGPLEIN WESTEINDE
EELTSJE FOLKERTSMAWEI 1
LEEUWARDEN • TEL. 06-10914147
WWW.BAKKERPODOLOGIE.NL

NICO BAKKER HEEFT NAAST DIE IN LEEUWARDEN OOK VESTIGINGEN IN GENEMUIDEN EN HIPPOLYTUSHOEF

KwadrantGroep
Huishoudelijke Hulp

Onze handige huishulp knapt het voor u op!

In het huishouden zijn elke dag duizend-en-een dingen te doen. Bent u daar zelf niet toe in staat of heeft u daar geen tijd voor?

Dan hoeft u maar één ding te doen: kiezen voor de handige huishulp van KwadrantGroep Huishoudelijke Hulp. U heeft al een particuliere handige huishulp vanaf **€ 14,50 per uur**. Ons inschakelen kan ook op basis van een door de gemeente afgegeven indicatie.

Wilt u weten wat de mogelijkheden zijn? Bel ons via **088 512 40 00** of regel het direct online op **www.kghh.nl**.

HAAL HET BESTE IN HUIS

Pizzeria Adriano
AUTHENTIC ITALIAN

Do - Vr 11:30 t/m 13:30
Di - Zo 16:30 t/m 22:00

WIJ ZIJN REGELMATIG OP ZOEK NAAR MEDEWERKERS VOOR BEZORGEN EN WERKZAAMHEDEN IN DE KEUKEN EN IN HET BEZIT VAN EEN RIJBEWIJS

DOWNLOAD ONZE APP IN DE PLAY STORE ADRIANO

HEROPVOERING NIEUWESTAD

De tijd staat niet stil en wat geweest is komt nooit meer terug. Het kan gewoon niet, dat is bekend, maar soms zou je best eens willen ingrijpen. Niet een beetje, maar tot in detail. Met heel veel geld en energie zou het moeten kunnen om de Nieuwestad en de belangrijke winkelstraten daaromheen helemaal terug te bouwen naar het beeld van de late jaren vijftig, vroege jaren zestig. Dat zal nog niet meevallen. Zo heb je de Achmeatoren en het nieuwe Provinsjehûs, die overal boven uitsteken, maar daar gooien we dan wel een doek overheen. De rest moet te doen zijn.

Via crowdfunding, we leven nu wel in de eenentwintigste eeuw, gaan we de benodigde miljoenen binnenslepen, want subsidie zullen we er wel niet voor krijgen. En dan kan het beginnen, het zoeken van de architecten, de bouwvakkers en de acteurs, want alles moet kloppen. In Ivoorkust hebben ze het Vaticaan nagebouwd, in Japan stukken van Amsterdam, dus geen gemor dat zoiets onmogelijk is. En daarna gaan we met elkaar lekker jaren zestigje spelen.

Door André Keikes • Foto's Historisch Centrum Leeuwarden en Evert Wilstra

DAMES- EN HEEL

Dat er voortdurend winkels komen en gaan is een gegeven dat een compleet beeld van het Leeuwarden in die tijd onmogelijk maakt. En wat de een als een icoon uit die jaren beoordeelt, kan de ander zich misschien wel niet eens herinneren. Als jochie van vijf of zes, ga je met je ouders mee, dus kom je in winkels die voor je vader of moeder van belang zijn.

Damesdingen bij de parfumerieën van Wanda en Kruiper op respectievelijk de Berlikumermarkt en de Groentemarkt, maar toch naast elkaar, met slechts de ingang van de Oude Oosterstraat er tussen. Wanda neigde wat meer naar een drogisterij, was goedkoper, erg vol ook, zoals veel winkels in die branche. Dumoree in het Naauw was er ook een. Dat de verkoper wist waar hij zijn spullen bewaarde, was al een prestatie van formaat. Enigszins vergelijkbaar met drogisterij/parfumerie/kapsalon H. de Boer op de Wirdumerdijk, tegenover de al genoemde reformwinkel van Ten Kampe.

Het waren zaken waar je ook als jongetje gefascineerd kon raken door de exotische kant van die Parijse luxewereld. Mooie flesjes, ballonverstuivers, de veelheid aan geurtjes en natuurlijk de verkoopsters, die beter dan anderen wisten wat make-up met je kan doen en er dus heel aantrekkelijk uitzagen. Kruiper was een zaak die een beetje allure wenste uit te stralen, een ware parfumerie, wat bij veel 'gewoane Liwwadders' al snel doorging voor arrogantie. Nu zou niemand dat meer zeggen van Douglas of Ici Paris, maar het waren dan ook schrale jaren. Nog steeds zit er kwaliteit in dat pand, alleen richt kledingbedrijf Jan Eringa zich op heren met allure.

Vaders, al hadden ze twee linkerhanden waar het op klussen aankwam, bezochten ijzerwaren-zaken als Otma, Engelmoer en De Optimist, dan wel Postma op de Voorstreek of Auke Rauwerda. Otma gebruikte in advertenties de onnavolgbare reclameslogan 'Otma Toch Maakt Alle' en daarop los volgend het woord 'sleutels'. Bijna goed, zouden we nu zeggen.

Op Wirdumerdijk 21 was Otma lange tijd een vaste waarde. Zoals de drogist nooit misgreep, zo gebeurde dat ook bij Otma niet. Nuchtere mannen die wisten wat ze verkochten. Dat hoort bij de branche. Zonder witte jassen, maar toch echte adviseurs onder fel, blauwwit tl-licht.

Door André Keikes

Een zebrapad is ook maar e

Je wacht bij rood licht, loopt bij groen. En als je een zebrapad gebruikt, stoppen de auto's. Was het maar zo simpel. Al vanaf de late jaren zestig zijn we voetgangerslichtjes en zebrapaden meer als advies gaan beschouwen dan als gebod. Tot verontwaardiging van regelneven en gezagsgetrouwen. 'Maar er komt toch niets aan?' Hoofdzaak is: als je de overkant maar haalt.

Op de Oosterkade lag ooit een zebrapad van de Oosterbrug naar de winkel van Slaapcomfort, die daar toen nog gevestigd was. Aan het begin van deze eeuw bedachten gemeentebesturen dat het pad beter een paar meter meer richting Blokhuispoort kon liggen. Van de brug naar de huizen aan de andere kant van de Oosterstraat. Kleinigheid, zou je zeggen, al blijft de motivatie voor de verhuizing duister. Vandaag de dag schemert het oude pad nog door het plaveisel heen en is de zebra op de nieuwe plek al zo gesleten en beschadigd dat ook die gemakkelijk kan doorgaan voor een ex-zebrapad. Auto's rijden vaak ook gewoon door. Tot de hoek met de Keizersgracht, want daar ligt een echte zebra precies

in de bocht, maar als wandelaar over de Oosterbrug, heb je daar weinig aan.

Automobilisten stoppen hoe dan ook niet zo graag meer voor voetgangers op zebrapaden. Met uitzondering dan van leswagens, bussen en toeristen. Mensen die rijles nemen moeten nog leren hoe het officieel bedoeld is, buschauffeurs denken natuurlijk te maken te hebben met potentiële klanten en toeristen menen dat we ons in dit land net zo streng aan de verkeersregels houden als bij hen thuis. Aardige jongens, die toeristen, maar dan kennen ze Nederland nog niet.

Ooit zei iemand: 'Ik zag je gisteren en je liep zo maar de weg over, terwijl het hartstikke druk was'.

Dat kon niet waar zijn. 'Waar dan?'

En hij noemde precies die plek op de Oosterkade. Waarna ik hem de bedoeling van een zebrapad kon gaan uitleggen.

Toch had hij in zekere zin wel gelijk. Je moet niet denken dat een zebrapad in de hedendaagse praktijk veel voorstelt. Hooguit de helft van de automobilisten begrijpt de gedachte nog. Ruw geschat dan. De andere helft leeft waarschijnlijk in de overtuiging dat een zebrapad ook maar een mening is. Nou moet je natuurlijk ook niet plompverloren oversteken, maar zelfs als je dat met enig overleg doet, mag je blij zijn als je heelhuids de overkant bereikt. En dat geldt beslist niet alleen voor de Oosterkade.

Toch hebben andere oplossingen ook nooit gewerkt. Trappen af en op om door een tunnel te lopen, daar heeft geen wandelaar zin in en die rare, hoge voetgangersbrug over de Pieter Stuyvesant-

weg, ergens jaren zeventig neergezet en later weer verwijderd, daar lachte je om. Niemand van ons wil brave Bartje zijn en onnodig zweten.

Bij scholen heb je soms nog klaarovers, officieel verkeersbrigadiers. Schoolkinderen

(tegenwoordig vooral ouders) in stijve, fluorescerende jassen met wat wel spiegeleieren werden genoemd: ronde stopbordjes op een steel. Als ze die omhoog steken om overstekende kinderen te helpen, moet je wel een enorme verkeershork zijn om dan niet te stoppen. Maar anders?

ANDRÉ KEIKES (1957)

is journalist, illustrator en beeldend kunstenaar. Hij bracht zijn vroege jeugd door aan de Nieuwestad in Leeuwarden, met opgang aan de Oude Lombardsteeg, boven de vroegere schoenwinkel van Hoogenbosch (later Dolcis en nu een deel van Van Haren). Hij werkte 35 jaar als redacteur van de Leeuwarder Courant. André's vader, H(enny) W. Keikes (1926-1985) werkte veertig jaar voor de Leeuwarder Courant, waarvan lange tijd als chef van de stadsredactie. In André's beleving als kind kende zijn vader vrijwel iedereen in Leeuwarden, getuige de talloze mensen die hij groette op straat. Hij schreef vanaf 1960 tot

medio 1972 onder de rubriekstitel 'Och heden ja!' wekelijks zijn destijds zeer geliefde krantenartikelen over oud-Leeuwarden, die later ook succesvol waren in boekvorm. Hij publiceerde verder boeken over de jeugd van Margaretha Geertruida Zelle (Mata Hari), de geschiedenis van De Harmonie en het Diaconessenhuis. Deze verhalen schreef André onder meer op basis van zijn eigen herinneringen aan die tijd, met 'Och Heden Ja' in het achterhoofd. Het manuscript lag geruime tijd in een la, nadat André's tweelingbroer Saco, met wie hij samen opgroeide in de beschreven periode, in 2011 plotseling overleed.

REND DINGEN...

Engelmoer op de Kelders, met een achterom naar de Grote Hoogstraat, waar later Bagels en Beans sterke, maar maatschappelijk verantwoorde koffie ging schenken, was ook zo'n plek met vergelijkbaar nuchtere vaklui. Goed adres voor ladders ook. De winkel zat eerst even verderop, naast Fahner lederwaren.

Dat hun vakgenoten van Auke Rauwerda en Postma op de Voorstreek het nog steeds volhouden in tijden van megabouwmarkten mag een klein wonder heten. De kennis bij de klussers is in de tussenliggende jaren natuurlijk enorm toegenomen, waarmee de adviezen van de winkeliers minder zwaar zijn gaan wegen, maar toch. Je koopt niet elke dag een cirkelzaag, dus wat weet je er dan eigenlijk van als zaagleek. 'Wel voorzichtig zijn', zei de verkoper bij Postma me eens, bij de aanschaf van zo'n potentieel zelfmoordwerktuig. Eenmaal aangesloten en in werking gezet,

zag ik pas echt wat ik in huis had gehaald. Het ding heeft nog een paar jaar werkeloos op zolder gestaan, maar tot serieus cirkelzagen is het nooit gekomen. In de hedendaagse angstmaatschappij, waarin we voor werkelijk alles gewaarschuwd worden ('de elektriciteitsdraad niet doorknippen als de stekker in

het stopcontact zit') weten we inmiddels dat we toch eens wat moeten durven, willen we niet geheel stilvallen. Toch ben ik de verkoper bij Postma nog steeds dankbaar voor alle onheil die hij heeft weten te voorkomen. Een boek tikken met twee vingers gaat nog, maar met minder wordt het echt lastig.

Dat Auke Rauwerda en Postma op de Voorstreek het nog steeds volhouden in tijden van megabouwmarkten mag een klein wonder heten

een mening

Omdat Nederlanders zelf wel uitmaken wat ze doen en laten, wordt het verkeer in dit land steeds meer gekenmerkt door wat je een 'infrastructuur van de ongehoorzaamheid' kunt noemen. Dat wil zeggen: als verkeersdeelnemers botweg weigeren iets te doen, zetten we er gewoon een betonnen bak neer, een hek, een drempel of plaatsen we desnoods een bussluis. Dat zal ze leren.

we het niet maken. Handhaving, daar is kennelijk geen beginnen aan. Eveneens op de Oosterkade, maar dan bij de Tuinen, kan autoverkeer, komend van de Vlietsterbrug sinds enige tijd niet meer rechtdoor of linksaf. Geldt ook voor auto's van de Tuinen. Dat helpt uitstekend bij het wandelend oversteken, want de vlucht-

heuvel is hier echt een veilige haven. Al dan niet met zebra. Wie van de Tuinen komt, doet het zonder, wie van de brug komt mét strepenpad. Maar het werkt. En zo'n oversteek in twee keer, is bovendien een stuk effectiever dan dat gedoe met voetgangerslichtjes, die er op erg drukke plekken overigens nog wel zijn, bijvoorbeeld op het Zuiderplein. Alleen veel minder dan vroeger. Toch jammer dat je bijna nooit meer een hele mensenmassa 'Jaaah' kunt horen prevelen als het ding op groen springt.

In het centrum, op die drukke kruising van Nieuwestad, Wirdumerdijk en Peperstraat, stonden ze vroeger aan alle kanten, zelfs gecompleteerd met zebrapaden. Ze leverden geen half werk in die dagen. Mieterse paaltjes met kettingen links en rechts van het zebrapad zorgden er zelfs voor dat je ook niet snel even, hop, hop, de bocht af kon steken. Nee, geen pardon voor die nozems. Tegenwoordig doen we wat we willen. Zowel wandelaar als automobilist. Een 'shared space' (in

prachtig Nederlands 'gedeelde ruimte'), ooit gezien als methode om iedereen tot bezinning te brengen, wordt ook steeds meer volgezet met ouderwetse zekerheden. Kijk maar naar de gedeelde ruimte bij het hoofdstation. Iedereen dient er goed op te letten, maar zonder de hele dieren-tuin van zebra's, kattenogen en haaiantanden gaat het niet. Sinds kort staan er voor alle zekerheid toch ook maar weer de oude vertrouwde verkeersborden: let op, zebrapad met voetgangers en overstekende fietsers. Ja ja, dat kennen we.

Hotel -Eetcafe Duhoux *sinds 1916*

- BRUILOFTEN • VERGADERINGEN
- CURSUSSEN

GREATE BUORREN 4-8 • 9088 AE WIRDUM (FRIESLAND)
TEL: +31 (0)58 255 15 13 • EMAIL: INFO@HOTEL-DUHOUX.NL

BOUWBEDRIJF DE VRIES Albert Adema:

Door Andries Veldman • Foto Simon van der Woude

‘Doe mij maar een kleine

‘Wij zijn als bouwbedrijf De Vries in de laatste vier jaar extreem gegroeid. Hoe dat kan? In de crisisperiode hebben we voorgesorteerd op tijden die komen gaan. We hebben onze organisatie gevormd voor de groeiemarkt en zijn actief in de projectontwikkeling. We hebben geïnvesteerd in auto's (‘de rode loper werd voor je uitgelegd’), materialen en in onze eigen huisvesting.’ Albert Adema vertelt graag over de kleine crisis waar een bouwbedrijf baat bij kan hebben. ‘Als onderaannemers eager zijn, graag aan het werk willen, dan valt er voor ons wat te verdienen. Doe mij maar een kleine crisis.’

De verslaggever krijgt in een flits het computerscherm van de baas voor zijn neus gedraaid en ziet alleen een scherp oplopende lijn. Adema: ‘In vier jaar tijd zijn we met meer dan 100 procent gegroeid. Omzet 20 miljoen plus. En dat is nog niet eens het belangrijkste, want de resultaten onder de streep groeiden navenant mee.’ Anti-cyclisch denken is een van de succesfactoren,

aldus Adema. En kwaliteit bieden. ‘We staan goed bekend in het noorden en dat opent deuren. Het vergemakkelijkt het overleg met opdrachtgevers.’

‘We hebben een fantastische orderportefeuille; we kunnen heerlijk vooruit. Eind maart wordt de transformatie opgeleverd van de panden van het voormalige Fries Museum aan de Turfmarkt. Daar hebben we, samen met projectontwikkelaar Blue

Banner, in de wirwar van zalen en zaaltjes vierentwintig appartementen gebouwd.’ De bouw kwam tot stand nadat Stichting De Kanselarij in de maag zat met de panden en geen rotte kies wilde achterlaten. Bijna de gehele westzijde van de wand van de Turfmarkt en het achterliggende gebied met drie binnenplaatsen is nu gerestaureerd en gemoderniseerd. Alleen enkele vierkante meters van de tunnel van architect Gunnar Daan – de voormali-

ge verbinding tussen de museale gebouwen – behoren in de wand nog toe aan de stichting. ‘Die uitgang is als nooduitgang van twee kantoren in de tunnel bedoeld.’

In Deventer wordt aan de Zwolseweg een rooms-katholieke kerk uit het begin van de vorige eeuw omgebouwd tot school. Het kerkgebouw blijft grotendeels in tact, de school wordt binnen de historische muren en elementen gerealiseerd. In

Het ontwikkelen van bijzondere projecten ligt me goed

Binnen- en buitenzonwering van eigen fabricage

Openingstijden
ma. t/m vr.: 10.00 tot 17.00 uur
zaterdag: 10.00 tot 14.00 uur

“Ze zeggen dat we snel zijn”

Zwettestraat 298 | 8912 AV Leeuwarden | Telefoon: 058 213 2988 | mail@zonweringcorrect.nl

DE MEEST COMPLETE SPORTSCHOOL VAN LEEUWARDEN

OF JE NU WILT WERKEN AAN JE GEZONDHEID, STERKER WILT WORDEN OF JE CONDITIE WILT VERBETEREN. SPORTCENTRUM URSUS BIEDT JE EEN BREED AANBOD AAN SPORTPROGRAMMA'S- EN FACILITEITEN.

ZOWEL VOOR INDIVIDUELE TRAININGEN ALS TRAININGEN IN GROEPSVERBAND. NIEUWSGIERIG WELK PROGRAMMA HET BESTE BIJ JOU PAST?

UITGEBREIDE FACILITEITEN PERSOONLIJKE BEGELEIDING
DIVERSE LESPROGRAMMA'S SPORTEN DOOR HEEL NEDERLAND

Fuerza Bruta is in de markt gezet als cultureel hoogtepunt voor Friesland. Een cultureel hoogtepunt - de meningen over het culturele gehalte zijn hierover verdeeld - vergelijkbaar met De Reuzen die anderhalf jaar geleden tijdens het evenement Culturele Hoofdstad door de binnenstad van Leeuwarden wandelden. Van Fuerza Bruta zijn er overigens meerdere uitvoeringen. Het originele, veel grotere, spektakel is evenwel al geruime tijd geleden gestopt. Net als Tata Mirando en The Dutch Swing Collegeband teren de opvolgers op de roem van de originele initiatiefnemers, van wie het onbekend is of zij zich daarbij in hun graf omdraaien.

Redactie Liwwadders

crisis'

Hurdegaryp is De Vries eveneens bezig met het bouwen van een schoolgebouw. Hier wordt gebouwd voor het Tjalling Koopmans College. Aan het Naauw in Leeuwarden ontwikkelt De Vries in samenwerking met Blue Banner een hotel in de voormalige panden van juwelier Fischer en modewinkel Buyten. Veertien kamers worden er gebouwd in de panden aan de smalste gracht van de stad. Parkeren is gerealiseerd in de Blokhuissteeg. Ook fase vier van het Sint Anthony Gasthuis in de binnenstad staat op de rol. 'Een prachtig project waar we erg trots op zijn.'

Bouwbedrijf De Vries heeft 58 werknemers op de loonlijst en een flexibele schil van 15 werknemers. Eigenaar Albert Adema (56) heeft onlangs de helft van zijn aandelen overgedragen aan zijn medewerkers Teun Erik Holwerda en Stephan Zuiderbaan. 'We zijn een middelgroot bouwbedrijf in het noorden en hebben een goede reputatie. We hebben nu kans gezien om de onderneming binnen eigen mensen te houden. Ik heb besloten om de overdracht te faseren. Over vijf jaar gaat de andere helft naar de twee nieuwe vennoten over. Wat ik dan ga doen? Bij het ontwikkelen van bijzondere projecten ligt mijn interesse, maar misschien willen Teun en Stephan dat ik nog een tijdje aanblijf. We zullen zien.'

FUERZA BRUTA

stevent af op verlies van tonnen

Het Argentijnse spektakel Fuerza Bruta stevent af op een tekort van enkele tonnen. De vragen die achterblijven zijn: hoe gaan de organisatoren van Fuerza Bruta hun subsidiënten overtuigen van het 'succes' van het Argentijnse optreden? En nog belangrijker: hoe beoordelen we de onbalans bij het financieel ondersteunen van dergelijke voorstellingen ten opzichte van andere organisaties die ook graag subsidie willen ontvangen?

Dat zijn de hamvragen waarvoor artistiek leider Claudia Woolgar en zakelijk leider Jan van Erven van het organisatiebureau Brave New World en hun subsidiënten zich gesteld zien. Ook de Friese overheden die stevig in de bus bliezen zouden hun feestmuts even moeten afzetten en de waarde van dergelijke evenementen nuchter beoordelen. Woolgar en Van Erven presenteerden een voorstelling waar minder dan de helft van de te verwachten bezoekers op afkwam en waarbij in prijs gereduceerde kaarten en vrijkaarten met gulde hand werden uitgedeeld. Het was een voorstelling voor een beperkte doelgroep en een die stevig aan de prijs was voor het aantal minuten (55) vertier. De vraag die om een antwoord schreeuwt is: is het verantwoord om tonnen aan gemeenschapsgeld ter beschikking te stellen voor een dergelijk spektakel?

'Het wordt een totaalbeleving', juichte Woolgar in de Leeuwarder Courant, die tientallen (vooral wervende) artikelen aan het evenement wijdde. Het is een totaalbeleving in onbalans geworden. Van de 22.000 gehoopte bezoekers is slechts de helft op komen dagen. Dat de bezoekerscijfers tegenvielen tekende zich al af toen Woolgar en Van Erven niet in staat bleken om direct na de laatste voorstelling de cijfers op te hoesten. Een druk op de knop bij kaartverkoper Van Plan, een dochterbedrijf van uitgever NDC (Leeuwarder Courant) had meteen uitsluitel kunnen geven. Maar Woolgar en Van Erven hadden hun verhaal nog niet op orde.

In september vorig jaar stond het vliegtuig al gereed, geheel verzorgd, om een groep journalisten naar Barcelona af te voeren. Journalisten van de Leeuwarder Courant, Omrop Fryslân, De Volkskrant, Telegraaf en ANP hadden wel trek in zo'n snoepreisje. Maar helaas, de show ging niet door. Het optreden in het Parc del Fòrum werd afgeblazen. De lokale promotor zou de

de opbouw van Fuerza Bruta is al begonnen. Dit alles om de Friezen te bewegen naar de voorstellingen te komen.

Dat die wervende artikelen in relatie stonden met het NDC-vehikel, kaartjesverkooporganisatie Van Plan, mag geen verrassing zijn. Bij ieder verkocht kaartje rinkelt de kassa bij de uitgever. Fuerza Bruta is voor vele be-

schouwburg De Harmonie en popzaal Neushoorn, die zich inspannen voor een fundamentele culturele infrastructuur, zijn de druiven zuur. In de LC komen wervende artikelen slechts voor hún voorstellingen sporadisch voor.

Bij Fuerza Bruta blijkt met een gunstige publicitaire wind in de rug veel mogelijk. Zakelijk

LC-pr-journalisten konden de tent niet volschrijven

vergunning niet rond hebben gekregen, aldus een sippende journalist in de Leeuwarder Courant.

Deze krant speelde een bijzondere rol bij de voorstelling. De LC liep zich het vuur uit de sloffen om de tent op het terrein van constructiebedrijf de Mannen van Staal in Leeuwarden, waar het evenement werd gehouden, vol te krijgen. De als journalist uitgedoste pr-functionarissen publiceerden het ene na het andere artikel over het Argentijnse spektakel. Via de zoekmachine op de website van de krant zijn maar liefst 23 artikelen te vinden met betrekking tot Fuerza Bruta.

De onafhankelijke journalisten produceerden artikelen met titels als: Fuerza Bruta: Magische en hallucinerende trip; Fuerza Bruta werkt verslavend; Bekijk hier hoe spektakelshow Fuerza Bruta tot stand komt; Een kijkje achter de schermen; Noorse kunstenaar zet autowrak op rotonde voor Fuerza Bruta; De brute kracht van Fuerza Bruta; Het duurt nog zes maanden maar

trokkenen een doodnormale commerciële productie waar de overheid stevig aan meebetaalt. Ondanks de bijzondere publicitaire aandacht, waar een niet bij Van Plan betrokken Oostenrijks Bierfestijn op het Wilhelminaplein alleen maar van kan dromen, slaagden de journalisten er niet in om voldoende publiek op de been te krijgen. Van de 23 voorstellingen moesten er vijf worden afgelast.

Hoe zat het evenement Fuerza Bruta financieel in elkaar? Fuerza Bruta heeft een begroting opgesteld van 1,3 miljoen euro, voor 23 voorstellingen. Het is een publiek geheim dat linksom of rechtsom het productiebudget wordt opgepoetst en opgerekt. Eens kijken hoever we kunnen komen, luidt hierbij stevast het parool. Deze werkwijze moet een afgrijselijke gewaarwording zijn voor amateurclubs die in hun eigen omgeving met de huis-aan-huisverkoop van reepkoeken en de opbrengst van zelfgebakken olieballen hun voorstellingen financieren. Maar ook voor gevestigde instituten als

leider Jan van Erven, weinig succesvol als sponsorwerver voor Culturele Hoofdstad, waar slechts dertig procent van het beoogde budget werd binnengehaald, had bij Fuerza Bruta meer succes. LF2028, de legacyclub van Sjoerd Bootsma en Lieuwe Krol stonden voor 150.000 euro aan de lat. Het Leeuwarder Ondernemersfonds (LOF) kwam met 15.000 euro over de brug. Friese overheden bliezen daarnaast stevig in de bus. Bij elkaar hoestten deze subsidieverleners enkele tonnen op. Met de salarissen van Woolgar en Van Erven zou het allemaal moeten lukken. Er zou uit de kaartverkoop een bedrag van tegen het miljoen uit moeten komen. De rest werd aangevuld door subsidiegeld. Een evenzo groot bedrag komt nu als verlies in de boeken te staan. Feestneuzen op, en op naar het volgende evenement!

CLAUDIA WOOLGAR EN JAN VAN ERVE HEBBEN NIET TERUGGEBELD. VAN DE PROVINCIE FRYSLÂN ONTVANGEN WE NOG EEN BEGROTING.

Eric Hoekstra

gul met woorden te Leeuwarden

JE MAG ER ZIJN

'Je mag er zijn'. Dat is zo'n populaire feel-good uitdrukking. Maar is dat wel zo?

Neem nu Hans Hoogervorst. Hij voerde als VVD'er het zorgstelsel in dat we nu hebben. Er was toen nog geen verplicht eigen risico. En, zei Hans in de krant, hij zou ook niet meemaken dat het er kwam. Het is nu € 385. Als je ziek bent en in de bijstand zit, moet je dat zelf ophoesten. Wat bijna onmogelijk is. Dus de vraag is: Mag Hans er zijn? Mag de VVD er zijn?

Over bijstand gesproken. Neem nu Lodewijk Asscher. De Gemeente Leeuwarden voert de Participatiewet van de PvdA uit. Die Wet heeft tot doel mensen de bijstand uit te pesten. Hoe doen ze dat? Ze sturen bijstanders op de laatste dag voor kerst een brief: of ze even al hun bankbetalingen willen uitprinten en inleveren en anders worden ze gekort op hun bijstand.

Op de laatste dag voor kerst. De ambtenaren (beulen?) die dat bericht versturen krijgen dan een kerstpakket, de bijstanders een motie van wantrouwen. Bijstanders moeten namelijk bewijzen dat ze onschuldig zijn. Zonder gegronde reden. Het is uniek dat bij bijstanders de bewijslast omgekeerd is. Normaliter moet de overheid bewijzen dat iemand schuldig is. Maar alleen bijstanders moeten bewijzen dat ze onschuldig zijn.

De hoogopgeleide PvdA'er heeft de mond vol van solidariteit, maar deelt geen geld met een gezin in de bijstand. Dus de vraag is: Mag Lodewijk er zijn? Mag de PvdA er zijn?

Dus we gaan terug naar de jaren 30, toen ze mensen zonder werk in de kou lieten staan. En over kou ge-

sproken, het is Jesse Klaver (GroenLinks) die hamert op peperdure energiemaatregelen. Het klimaat verandert er niet door, maar de kas van bepaalde bedrijven wordt er wel door gespekt. Wat erger is, door de hogere kosten hebben veel bijstanders in bijvoorbeeld de Vrijheidswijk de kachel's winters niet aan. Bibberen op de bank.

Tegelijkertijd gaan de hoogopgeleide tweeverdieners van GroenLinks met het hele gezin op exotische vlieg-vakantie naar Brazilië of Japan. En ziet u wel eens een GroenLinkser in de bus? Nee, ze stappen allemaal in hun klimaatvervuilende auto. Ze hebben de mond vol van solidariteit, maar ze betalen niet de energiekosten voor een gezin in de bijstand. Dus de vraag is: Mag Jesse Klaver er zijn? Mag GroenLinks er zijn?

Het is niet de maatschappij die moet veranderen. Het is het individu dat moet veranderen. Een zeker iemand zei ooit: een kameel gaat gemakkelijker door het oog van de naald dan dat rijke mensen in Gods Nieuwe Wereld komen. Verdient u meer dan het minimumloon? Steek geen geld in dure vakanties, auto's of huizen. Leef bescheiden, wees gul en geef uw geld aan de armen. Anders mag u er niet zijn.

BELUISTER DE PODCASTS OP LIWWADDERS.NL

Met makelaar Anton Germeraad praten we over wonen in en rond Leeuwarden. Woningnood? Er is helemaal geen woningnood. Germeraad heeft ernstige bedenkingen bij het Leeuwarder woningbouwbeleid. Luister ook naar wat wijkbewoners Jan Keijzer en Gerrit Feenstra van Huizum-west te vertellen hebben. De twee maken zich zorgen over het toenemende verkeer op de Julianalaan en hekelen de houding van CDA-wethouder Friso Douwstra die niet meer met hen wil praten. Met Rutger Boelsma (RBC Consul-

tants) spraken we over het midden- en kleinbedrijf, de motor van de Nederlandse economie. Boelsma laakt de houding van de overheid ten opzichte van het midden- en kleinbedrijf. 'Daar denkt men: ach, ze gaan toch wel door.'

BELUISTER DE PODCAST OP LIWWADDERS.NL MET RUTGER BOELSMA

- 5000 tot 7000 Friese mkb-bedrijven verdwijnen
- de rol van banken is nog steeds troebel
- NOM moet afdalen naar het mkb

- Friesland verliest pareltjes van bedrijven
- onderwijs mist les in hardheid van het ondernemen

BELUISTER DE PODCAST OP LIWWADDERS.NL MET ANTON GERMERAAD

- Woningnood? Er is helemaal geen woningnood!
- nieuwbouw is bedoeld om een NS-station te kunnen openen
- FNP'er Johannes Kramer is een opportunist
- wethouders De Haan en Douwstra laten huisjesmelkers ongemoeid

Gaat u scheiden?

Vraag ons GRATIS scheidingsboekje aan.

Wij bieden u alle hulp op juridisch, financieel en fiscaal gebied. Mét oog voor uw emoties.

Meer weten? Vraag op onze website ons gratis scheidingsboekje aan. Of bel 058-2664085 voor een vrijblijvend kennismakingsgesprek

Kantoor Friesland/Fryslân
T 058-2664085
Tsjerkepaed 3A 9081 AT Lekkum
friesland@scheidingsplanner.nl

www.scheidingsplanner.nl

de Scheidingsplanner
Plan je nieuwe toekomst!

JUBILEUM OF EVENEMENT?
INFORMEER NAAR DE MOGELIJKHEDEN VAN EEN (HISTORISCHE) REPORTAGE IN HET GOED GELEZEN STADSBLAD LIWWADDERS
INFORMATIE VIA [INFO@LIWWADDERS.NL](mailto:info@liwwadders.nl) OF 058-2133138

- Meer dan 500 soorten wijn uit eigen import
- Meer dan 140 soorten whisky
- Meer dan 180 soorten buitenlands gedistilleerd
- Meer dan 120 soorten binnenlands gedistilleerd
- Meer dan 140 soorten speciaalbier
- Ruim assortiment accessoires, verpakkingen en glaswerk
- Relatiegeschenken van A tot Z voor u geregeld!

DE GROOTSTE IN WIJN, GEDISTILLEERD EN SPECIAALBIER

DÉ WIJNWINKEL Wielinga
LEEUAARDEN

Molenstraat 34 Leeuwarden • 058 - 2125806 • www.wielinga.nl

DE VAKANTIEBESTEMMING (1)

DIT IS DE EERSTE AFLEVERING IN EEN NIEUWE REEKS OVER DE VAKANTIEBESTEMMING VAN BEKENDE FRIEZEN

Hans en Willem Anker

WAAR GAAN ONZE POMMERANTEN MET VAKANTIE NAAR TOE?

Slenaken is de plaats waar de mannen, in tweeërlei opzicht elkaars confrère, al vijftig jaar een weekje doorbrengen.

Waar ligt Slenaken? Helemaal in het uiterste puntje van Zuid-Limburg tegen de Belgische grens. Nog een best end rijden, zo'n driehonderdveertig kilometer van Leeuwarden. Op een zaterdagochtend stappen we in de auto richting Slenaken.

Na ruim drie uur rijden pakken we bij Maastricht de afslag naar Gulpen.

We rijden nu door een stukje buitenland binnen de landsgrenzen. Een heuvelachtig landschap, holle wegen, ommuurde boerenhoeves met grote toegangspoorten, vakwerkhuisen, wijngaarden en op elke wegsplitsing een kruisbeeld.

Wanneer we Slenaken binnenrijden, besluiten we een broodje te halen bij bakkerij Vermeeren. Eenmaal in de bakkerij blijkt dit ook een supermarkt te zijn met een kleine charcuterieafdeling, rijk voorzien van patés, op eikenhout gerookte Ardenner hammen en gehaktbroden ter grootte van een voetbal. Het water loopt ons in de mond en dan hebben we het nog niet eens over de patisserie afdeling gehad.

Tegenover de bakkerij ligt een klein pleintje met daarop twee robuuste houten banken waar we ons broodje nuttigen. Het pleintje heeft ook een naam: Ankerplaats.

En ja hoor, volgens een inscriptie op de bank is onze zitplaats een gift van de broers aan het dorp waar ze al vele jaren komen. We zijn ze op het spoor!

En wat zien we vanaf ons bankje aan de andere kant van de dorpsweg: Gasterij Berg en Dal, het hotel waar de strafpleitende mannen hun vakanties doorbrengen.

Na een lange herfstwandeling langs het riviertje De Gulp besluiten we een hapje te gaan eten in het restaurant van het hotel. De inrichting is gedateerd, dat geldt ook voor de gasten, ouderen in weinig flatteuze kleding met een beperkt vakantiebudget.

Aangezien ik ook binnen die categorie val, voel ik me hier meteen thuis. Aan de wanden geen gelikte affiches of abstracte kunstwerken, maar een portret van een breed lachende Andre Rieu met zijn onafscheidelijke viool.

Wat moet ik hier verder van zeggen? De van het tableau geschrapte Moszkowicz zou hier nog niet dood gevonden willen worden en ook de harp spelende Spong zie ik hier niet snel zijn intrek nemen. Dit is toch meer iets voor een armlastige pro deo advocaat.

De broers hadden ook kunnen kiezen voor Klein Zwitserland, honderd meter verderop. Een hotel met een Spa en Wellness Centre, een zwembad met panoramisch uitzicht en kamers van dertig vierkante meter voor driehonderd euro per nacht.

Maar nee, Berg en Dal! Een kamer is een kamer, en een bed is een bed en verder geen fratsen.

Na het eten meng ik mij met de stamgasten in de gelagkamer en na een beetje vissen krijg ik een goed beeld van de wijze waarop de Ankers hier hun vakantie doorbrengen.

Op de eerste dag wordt er meestal een flinke fietstocht gemaakt.

Eerst naar Weilre met een rondleiding door de Brandbrouwerij, daarna naar Vaals. Na een zware klim bij de Vaalserberg op is die dag hun doel bereikt: Het Drielandenpunt.

"Kijk Hans, Ik sta nu met mijn ene been in België en het andere in Duitsland. Foto!"

"Nee Wim, niet weer zo'n foto. Daar hebben we thuis in Akkrum al een schoenendoos vol van."

Daarna fietsen ze terug naar het hotel voor het diner en na een bourgondische maaltijd wordt de gelagkamer opgezocht.

Het is daar een vrolijke boel, er speelt een bandje, er wordt gelachen, gedanst en gezongen. Wanneer de muziek 'Door Berg en Dal klinkt hoorngeschal' inzet, wordt er vol overgave met de glazen en bierflessen op de tafels gebeukt. En ondertussen gaan er grote schalen rond met oude kaas en plakken gehaktbrood met mosterd.

Ja, wanneer de Ankers in Slenaken zijn is het de elke avond vastelaovend.

Maar het hoogtepunt van de avond is natuurlijk wanneer de mannen uit de losse pols sappige verhalen gaan vertellen uit hun jarenlange advocatenpraktijk.

En wanneer Hans als een ware buutreedner de anekdote afsteekt over de zaak tegen de blokkeerfriezen gaat het dak er helemaal af en is het bulderend gelach tot ver in de dorpsstraat te horen.

Als de bel voor de laatste ronde gaat en het laatste biertje is gedronken kunnen de broers terugzien op een geslaagde dag en zoeken ze via de krakende trap hun kamer op.

Eenmaal onder de wol knipt Wim het bedlampje nog even aan, om ter ultieme ontspanning voor het slapen gaan nog een paar arresten door te nemen.

"Wat vind jij nou van het Zutphense waterleidingarrest, Hans?"

"Ouwe meuk, amice. Ga toch slapen. We hebben morgen weer een gevulde dag. We lopen eerst mee in die processie naar Moresnet, 's middags een demonstratie vendelzwaai- en in Beutenaken en 's avonds zitten we op het Vrijthof bij Andre Rieu. En we moeten ook niet vergeten al die ansichtkaarten uit te schrijven en op de bus te doen. Nog een ding, Wim. Geen flauwe grappen meer tegen die priester over spattende afwaskwasten. Dat wordt hier niet op prijs gesteld, we zitten hier niet in Akkrum."

Na een week vol cultuur, fietstochten door het fraaie coulissenlandschap en bezoeken aan mergelgrotten is de accu weer helemaal opgeladen en wordt het weer tijd om naar het hoge noorden te vertrekken.

Luid toeterend, in een auto volgestouwd met lekkernijen van bakkerij Vermeeren en souvenirs uit Valkenburg verlaten de mannen het dorp, uitgezwaaid door het voltallige hotelpersoneel en de uitbater van het etablissement die zich na vijftig jaar nog steeds afvraagt wie nu Wim en wie nu Hans is.

Blijft de vraag: Is deze vakantiebestemming een aanrader. Ja, ik geef hier vier sterren voor.

Het is zelfs zo dat ik in november, wanneer het bockbier op tap te verkrijgen is, een week geboekt heb in Berg en Dal. Als het een beetje meezit zijn de Ankers daar ook. "Zeg Hans, vertel die anekdote nog een keer over de zaak tegen de blokkeerfriezen."

IN DE VOLGENDE AFLEVERING: DE VAKANTIEBESTEMMING VAN ARNO BROK, DE FAERÖER EILANDEN.

UVV TAFELTJE DEKJE ZOEKT VRIJWILLIGERS!

Wij zoeken vrijwilligers die 1 keer per 4/5 weken warme maaltijden willen bezorgen bij zelfstandig wonende ouderen. De bezorging vindt plaats van ma. t/m vr. tussen 11.15 -12.45 uur. km-vergoeding

info: dhr. T van der Meulen (T) 2136508/ 0649968205

“Harrie Muis

GELAPT

Er werden weer heel wat ramen gelapt in het recentelijke onderzoek naar het functioneren van de twee, op elkaar uitzijnde, hoofdstedelijke cultuurinstellingen. De inhoudelijke evaluatie kwam natuurlijk niet veel verder dan dat het aanbod in goede handen is van beide partijen maar dat de financiële bodem dunner is dan elders in het land gebruikelijk, was natuurlijk voor de plaatselijke subsidieverleners geen leuke boodschap. Dat er, ondanks dat zuinige financiële gegeven, toch een rijk gedrapeerde pizza opgeleverd wordt was na-

tuurlijk wel een stevige veer in de spreekwoordelijke bips van beide instellingen. Voor de geldverstrekkers zou het eigenlijk een signaal moeten zijn om de merites van beide instellingen eens nader onder de loop te nemen. Maar gezien de gelatenheid van onze volksvertegenwoordigers over de resultaten van het onderzoek, zichtbaar in de nondiscussie die onstond na de presentatie, mag daar niet veel van verwacht worden. Een beetje vergelijkbaar met de kwaliteit van de uitzending van de raadsvergadering door lokale omroep LEO. Die is er na het verscheiden van Mercurius ook niet veel beter op geworden.

Recreatiepark De Tien Heugten

Boek nu uw zomervakantie in een Safaritent
of neem uw eigen caravan mee!

Drenthe...
doet wat met je

www.detienheugten.nl

Westdorperstraat 29 | 9443 TM Schoonloo

Reserveren via 0592 501 220

Van Kammen TUINPLANTEN BLOEIENDE STRUIKEN IN DE WINTER

Ook in de winter zijn er planten die bloeien. Bij de meesten is de Helleborus, oftewel de kerstroos, wel bekend. Dan is er natuurlijk nog de Skimmia, die met zijn rode knoppen ook veel in potten wordt gebruikt.

Maar er zijn er meer, zoals bijvoorbeeld de Toverhazelaar, deze struik begint meestal in januari te bloeien met gele, rode of oranje bloemen. Dan zijn er nog verschillende Viburnums die in deze periode bloeien, de meest bekende is Viburnum tinus, deze blijft groen.

Er is ook een bladverliezende soort die 's winters bloeit: Viburnum bodnantense Dawn. In december en januari bloeit deze struik met roze bloemen.

Wat ik zelf één van de allerleukste winterbloeiers vind is het sneeuw-klokje, met een beetje geluk bloeit de eerste al in december!

VAN KAMMEN TUINPLANTEN HURDEGARYP

Is het project Holwerd aan Zee wel een goed idee?

Redactie Liwwadders • Beeld: Anton Feddema

Het project 'Holwerd aan Zee' (HAZ) heeft een aantal positieve elementen in zich en één van de belangrijkste is wel, dat het project door de (lokale) bevolking wordt gedragen. Het komt zo gezegd van onder op, mede omdat men zich lokaal erg bewust is van de negatieve effecten van de krimp en de gevolgen voor de lokale samenleving.

Als je zo de (informatieve) website van HAZ leest, dan overheerst het beeld van een groot optimisme en dat kan ook nog wel eens de valkuil worden. Men noemt erg veel voordelen, die een gevolg zouden zijn van dit plan, variërend van toerisme (en dus werkgelegenheid) tot een betere natuur voor vogels en vissen. Prachtig natuurlijk, maar het lijkt erop dat men door het grote optimisme de zwakke punten onderschat.

Wat erg positief is, is dat men goed begrepen heeft dat de krimp eerst en vooral een gevolg is van verdwijnende werkgelegenheid en dat de krimp niet kan worden opgelost door het bouwen van woningen, zoals gemeentelijke en lokale bestuurders maar al te vaak denken.

Het project moet in de eerste fase een slordige € 63 miljoen gaan kosten en het Postcode-loterij Droomfonds heeft inmiddels een toezegging gedaan van € 15 miljoen. Over volgende fases kan op dit moment nog weinig worden gezegd, behalve dat men in 2015 veronderstelde dat het hele project € 148 miljoen zou gaan kosten. Initiatiefnemers durven dat bedrag een schijntje te noemen en zijn nog niet zeker van de opbrengsten. Schrijver dezes vindt overigens dat het om erg veel geld gaat en dat de opbrengsten erg onzeker zijn. Een integrale berekening van het totale plan heb ik niet kunnen vinden en aangezien er gesproken wordt over varianten, is ook niet altijd duidelijk welke varianten zijn gekozen.

Het is niet moeilijk voorspelbaar dat het project uiteindelijk veel duurder zal uitvallen, want dat is met dergelijke projecten eerder regel dan uitzondering. Een bestuurder van de ijsbaan van Holwerd liet in zijn ingezonden stuk in de LC van 7 januari 2020 al een claim voor extra uitgaven vallen.

Men denkt met dit project een besparing te kunnen boeken op het baggeren van de vaargeul naar Ameland, dat elk jaar weer

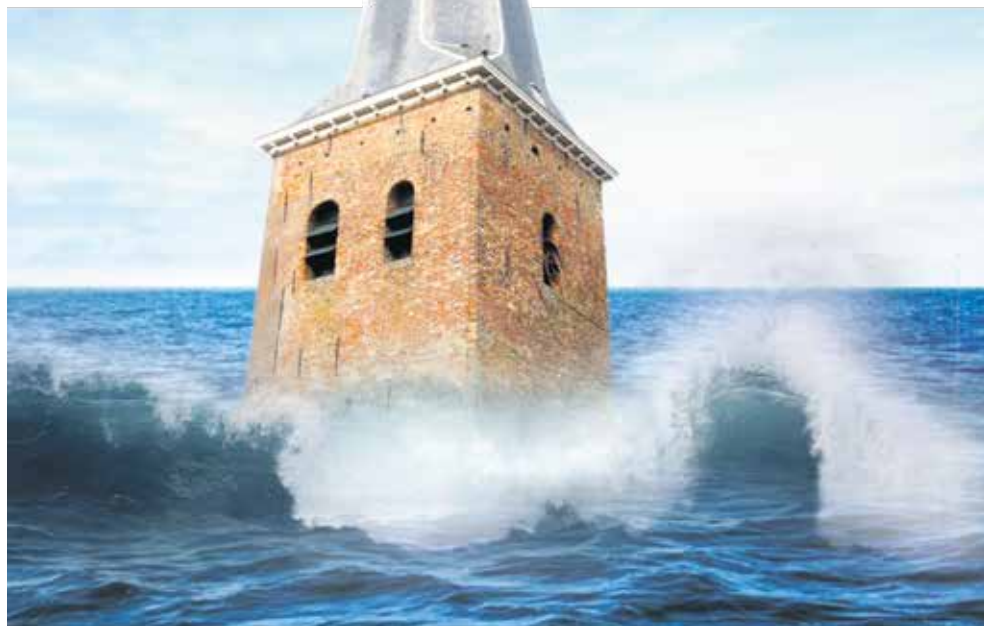
veel problemen oplevert. Toch zeggen experts van de Kennistafel Spoelmeer Holwerd hierover niet meer dan dat de doorspoeling 'waarschijnlijk wordt verbeterd door de configuratie, de toepassing van geleidewerken en optimalisatie van het spoelmeer regime'. Dit commentaar was een reactie op een rapport van Rijkswaterstaat over een spoelmeervariant met spoelgeul, die haaks op de stroomrichting en dwars door een wadplaat was getekend. Deze variant zou aansluiten bij de huidige vaargeul. De keuze voor een andere variant kan zelfs betekenen dat er een hele nieuwe vaargeul naar Ameland moet worden gebaggerd.

De kennistafel heeft meerdere geulvarianten en een tweetal projectvarianten bestudeerd. Voor welke variant in de kostenraming is gekozen wordt niet echt helder, maar men rekent met een variant met alleen maar een duiker in de dijk (variant B2) en een variant met een sluis (variant C2). Beide varianten kosten in de eerste fase respectievelijk € 53 en € 76 miljoen.

De voordelen van het plan verschillen bij de varianten nogal, vooral op het gebied van de toeristische werkgelegenheid, en dus daarom zeker ook qua effecten op de krimp en de daling van de woningwaarde als gevolg van die krimp. De welvaarts-effecten hiervan worden geschat op resp. € 15 en € 20 miljoen.

Betekent het dat er na uitvoering van dit plan niet meer gebaggerd hoeft te worden? Neen, want men gaat ervan uit dat dan de jaarlijkse kosten hiervan tussen de € 0,4 en € 0,75 miljoen per jaar blijven bedragen.

Als alle (gekapitaliseerde) opbrengsten worden verrekend met de begrote uitgaven rest er nationaal gezien in beide scenario's een verlies van € 28 respectievelijk € 48 miljoen. Men noemt dat eufemistisch 'monetair saldo'. Vanuit regionaal perspectief schat men de positieve saldi op € 9 respectievelijk € 2 miljoen.

HET GAAT IN HET PROJECT ONDER ANDERE OM DE AANLEG VAN EEN DIJKLICHAAM, EEN ZOGENAAMD VALMEER, EEN PROMENADE, ZES BRUGGEN, NIEUWE VAARWEGEN EN EEN ONTSLUITINGSWEG VAN HOLWERD NAAR DE PIER. IN 2015 MOEST HET PROJECT OVERIGENS NOG WEL WORDEN DOORGEREKEND.

Het klinkt bijna als een no-brainer om dit project uit te voeren, zeker als men een regionale bril op zet.

Echter, ik zie nog een paar 'probleempjes'. Onlangs was er een andere studie naar de bereikbaarheid van Ameland en daar vielen toen varianten als een tunnel, een brug, een dam en een nieuwe pier bij Ferwert te bespeuren. Bij al die varianten kan er heel anders tegen de doorspoelfunctie van het valmeer worden aangekeken en het nut ervan. Bij een nieuwe pier bij Ferwert zal er zelfs sprake zijn van een heel andere stroming op het Wad en zeker van een andere vaargeul. Het lijkt aanbevelenswaardig eerst de studies rond de bereikbaarheid van Ameland maar eens af te wachten alvorens erg veel geld in HAZ te investeren.

Daarnaast is er steeds vaker sprake van daling van de zeebodem door gaswinning in combinatie van stijging van de zeespiegel. Als dat gaat gebeuren, is er dan überhaupt nog sprake van een probleem voor de huidige vaargeul naar Ameland?

Er is mijns inziens ook veel te weinig rekening gehouden met de effecten van de verzilting, al helemaal als er een vaarverbinding met de Holwertervaart tot stand wordt gebracht en het zoute of brakke water verdere toegang krijgt tot de Friese binnenwateren. Men zegt immers in een latere fase een verdere verbinding met de Friese Meren tot stand te willen brengen.

Overall lees ik over positieve effecten, maar over de negatieve, bijvoorbeeld het verlies van (de opbrengsten van) landbouwgronden, lees ik nergens. Ook die hebben naar mijn idee een economische waarde en waarschijnlijk ook een natuurwaarde.

Ook lees ik nergens iets over de bevaarbaarheid van de Waddenzee, al dan niet in dezelfde geul, waar nu de veerdienst al opereert, de sterk afnemende animo voor de watersport onder jongere generaties en de eventuele kannibalisatie van de nieuwe watersportmogelijkheden ten opzichte van de huidige.

Een verband met CH2018 lijkt me erg vergezocht, ook al werden er twee mijns inziens volkomen misplaatste gedachten van beelden op de dijk bij Holwerd neergezet.

Daarnaast kun je je als gewone burger afvragen hoe effectief overheden handelen in de bestrijding van de regionale krimp, als in het nabijgelegen Ferwert achtereenvolgens een gemeentehuis en daarna een school voor voortgezet onderwijs worden gesloten. De negatieve gevolgen op de werkgelegenheid van sluiting van deze beide instituten lijken me veel groter dan de mogelijk positieve van het HAZ-plan.

KORTOM: IK BEN NOG NIET IN DE VERSTE VERTE OVERTUIGD VAN NUT, NOOD- ZAAK EN ALLE INGESCHATTE POSITIEVE EFFECTEN VAN DIT PROJECT.

TACO MUNDO
Mexican Delivery

NUEVO!
PROBEER NU
QUESADILLA
SPICY GRILLED CHICKEN
5.25

Bestel op **TacoMundo.com**
Taco Mundo Leeuwarden, Tuinen 43

**TANDARTS MONIQUE
LEMSTRA TERUG IN
LEEUWARDEN**

Tandzorg Op Maat heeft weer voldoende ruimte om nieuwe patiënten alle zorg te bieden, die noodzakelijk of wenselijk is.

Persoonlijke aandacht vinden wij belangrijk, evenals goede (mond)hygiëne en preventie.

Uiterdijksterweg 15 A
8931BK Leeuwarden
T 058-288 6000

TandzorgOpMaat.nl

KLIMAATCRISIS EN BOERENVERSTAND GAREN EN BAND

PIETER LUKKES

Heel lang geleden kwam er zo af en toe een vrouw bij mijn ouders aan de deur. Aan een riem om haar nek droeg zij een platte houten kist. Daarin zaten garen, band en andere naaibehoeften. Nadat zij 'volluk' had geroepen en mijn moeder in de deuropening verscheen werd het deksel van de kist gelicht en volgde steevast deze tekst: D'r zit van alles wat in En as je d'r met lope Dan wil je ook graag wat verkope Mijn moeder kocht nooit niets van haar. Deze vrouw dreef op een eerlijke manier handel. En verder vertelde zij de nieuwtjes, die zij onderweg had gehoord, onopgesmukt door. Destijds hielden de mensen elkaar vooral mondeling op de hoogte van de toestand in hun platte-landswereldje. Als iemand een nieuwtje had, dan was de eerste vraag: van wie heb je dat? Als je dat wist, dan kon je ook de geloofwaardigheid van het bericht inschatten.

CHAOS

Tegenwoordig bereikt vrijwel 100% van het nieuws ons uit de tweede, derde of zoveelste hand via de (sociale) media. Dat is dus letterlijk gemanipuleerde informatie. Die manipulatie gebeurt vaak zo professioneel dat het onmogelijk is om waarheid en handig verpakte leugens uit elkaar te houden. Het gevolg is dat niet alleen wij, maar ook journalisten leugens voor waarheid aanzien. In zijn alom geprezen boek 'Feitenkennis' baseert de Zweedse hoogleraar Hans Rosling zich op de feiten en veroordeelt niets en niemand. Dat doet hij ook niet als hij schrijft dat journalisten (van krant, radio, tv en andere media) een dramatisch wereldbeeld hebben en 'er niet zijn om de wereld voor te stellen zoals die werkelijk is'. Vrij vertaald komt dit erop neer dat het journaal zijn eigen vaak foute denkbeelden als zijnde waarheden over ons uitstort. Daarmee is de chaos in onze informatievoorziening compleet.

GELD EN MACHT

Van deze chaotische situatie wordt misbruik gemaakt. Waarom? Het altijd terugkerende antwoord is: om geld en macht te verwerven. Geld VAN ons en macht OVER ons. Daar werken wij niet vrijwillig aan mee, maar dat hoeft ook niet. Er zijn tal van gemene trucjes om ons in het gareel te krijgen.

STOTERSE HANEN

Zo grijpt de overheid veelvuldig naar dwangmiddelen om ons onaangename verplichtingen op te leggen. Dan worden wij, mede op aandringen van belangengroepen, opgescheept met een Crisis- en herstelwet, een Rijkscordinatieregeling, een Energieakkoord, een Klimataakkoord en een Klimaatwet. Stuk voor stuk zijn dat nare dwangmiddelen om ons van geld, goed en rechten te ontdoen. Ons kabinet ziet dat anders. Want Rutte c.s. waren vorig

jaar op klimaatconferenties trots als stoterse hanen (een stoter is 12½ cent) op 'onze' klimaatwet. Blijkbaar ontging het hen dat zij zichzelf een brevet van onvermogen gaven. Want dat doet de overheid die dit type dwangmiddelen nodig heeft omdat zij niet in staat is haar beleidsdoelen op democratische manier te realiseren.

ANGSTCOMPLEXEN

Rutte, Timmermans, Samsom, Jetten, Klaver, Wiebes, Nijpels, Urgenda, Natuur en Milieu, Greenpeace etc. verzwijgen dat hun klimaatbeleid miljoenen huishoudens in grote financiële problemen zal storten. Die openheid is ook niet nodig want de slachtoffers - de huishoudens dus - hebben toch geen stem. En naar opposenten luisteren doe je niet. Vraag ze echter niet om nut en noodzaak van hun klimaatbeleid te bewijzen of de effectiviteit ervan aan te tonen. Dat kunnen ze in geen honderd jaar. Om toch hun zin te krijgen grijpen zij elke warme dag, elke overstroming, elke natuurbrand, elke storm en elke hoosbui, waar ook ter wereld, aan om ons de stuipen op het lijf te jagen over die vreselijke klimaatverandering. Met succes, want het bezorgt ons en de jeugd klimaatangstcomplexen.

BOERENVERSTAND

Stel dat ons klimaat wordt bepaald door het aantal mensen op aarde en hun leefwijze. Wil dat dan ook zeggen dat wij het klimaat kunnen regelen? Ons boerenverstand gebruikend zien wij dat de bevolking van deze aardbol elk jaar met 80 miljoen zielen groeit. Dat wil zeggen dat er ELKE DAG een Groningen, een Tilburg of een Eindhoven bij komt. Verder ligt het levenspeil van 85% van de 8 miljard aardbewoners (ver) onder het onze. Wanhopig strevend naar lotsverbetering doen velen levensgevaarlijke dingen. Vaak met een akelige afloop. Maar ook de mensen die het nu al goed hebben verlangen nog naar meer. Geen macht ter wereld is in staat om deze bevolkingsgroei en het wereldwijde welvaartsstreven te stoppen. Deze onbestuurbaarheid van de massa bewijst dat het ingezette klimaatbeleid zinloos is. Dit wordt extra duidelijk als wordt bedacht dat het uitbannen van CO2-emissies hét kernpunt van dit beleid vormt. Onze eigen welvaart is geheel gebouwd op een overvloed aan goedkope en betrouwbare (fossiele) energie. Voor al die mensen die naar welvaartsverhoging streven geldt hetzelfde. Willen zij hun doel bereiken, dan zullen zij op dezelfde wijze over energie moeten kunnen beschikken als wij dat hebben gedaan. Die mensen hebben pech. Want het is een illusie te denken dat die energie er met het uitgestippelde energie- en klimaatbeleid (géén fossiel; géén kernenergie) in voldoende mate zal komen. Hier dreigt een sociale en politieke tijdbom van wereldformaat. Alleen al daarom is het van groot belang om energiebeleid en klimaatbeleid te ontkoppelen.

OVERBODIGE VRAAG

Kibbelen over de vraag of de mens wel dan niet schuldig is aan de klimaatverandering heeft geen zin. Want als de mens wél schuldig is, dan KAN daar niets aan worden gedaan en als de mens onschuldig is HOEFT er niets aan te worden gedaan. In beide gevallen is het op Parijs gebaseerde klimaatbeleid zowel overbodig als kansloos. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat men zich niet aan veranderende omstandigheden moet aanpassen. Maar dat doet toch ieder verstandig mens?

CLINTEL

Maken wij een heuse klimaatcrisis mee? Voor het beantwoorden van die vraag kunnen we niet heen om een groep die zich in 2019 onder de naam CLINTEL heeft gevormd. Deze groep bestaat uit ruim 800 (voornamelijk) wetenschappers van over de hele wereld. Zelf denk ik dat zij een goed oordeel over klimaatvraagstukken kunnen hebben. Waarom ik wel vrouwen in die groep heb? Omdat zij niet uit zijn op de inhoud van uw en mijn portemonnee. Zij willen niet ons geld maar de waarheid over de klimaatontwikkeling. Op grond van onafhankelijk denken en analyseren concluderen zij:

- 1) Klimaatveranderingen zijn van alle tijden, de opwarming die er nu is heeft zowel menselijke als natuurlijke oorzaken maar van een klimaatcrisis, die snel ingrijpen vereist, is geen sprake.
- 2) CO2 is een zwak broeikasgas dat niet bijdraagt aan luchtverontreiniging is. Het is nuttig want onmisbaar voor de plantengroei, dus ook voor onze voedselvoorziening. Deze conclusies maken ons gelukkig. Want ze betekenen dat wij ons niet al te druk hoeven te maken over het klimaat. Voor het hebben van klimaatangst is dus geen reden. Blijft over dat er nu eindelijk moet worden begonnen met een verstandig energiebeleid.

CRIMINEEL VERDIENMODEL

De hiervoor onder 'Boerenverstand' beschreven sociale en demografische problematiek is ontelbaar veel keren belangrijker en urgenter dan de opgeklopte klimaatrimpelingen. De machtige partijen die zich qua geld en macht via het klimaat proberen te verrijken blijven verre van deze problematiek. Dat komt omdat zij daar legaal geen cent aan kunnen verdienen. Dus wordt de 'markt' nu beheerst door criminele verdienmodellen van mensenhandel en mensensmokkel. Heer Eurocommissaris Frans Timmermans: spaar de portemonnees van vooral de arbeidende klasse en verspil geen duizenden miljarden aan het klimaat. Daar kan niets aan worden gedaan en daar hoeft gelukkig niets aan te worden gedaan. Laat in plaats daarvan de EU daadkracht tonen door de bovengenoemde menselijke problematiek/tragiek aan te pakken!

LEEWARDEN, JANUARI 2020

Delicatessehuis

Uw worstenspecialist staat elke vrijdag op de weekmarkt Leeuwarden Ruiterskwatier t.o de Hema

MET MEER DAN 30 SOORTEN IBERICO WORST
100% AMBACHTELIJK GEMAAKT
O.A WILD ZWIJN • WALNOOT • KNOFLOOK • VIJGEN • TRUFFEL ...

www.delicatessehuis.nl

JORIS PROSJE GOUTUMER KACHELSPECIALIST

Advertorial • Foto: Simon van der Woude

‘Wat wil die Stientje van Veldhoven nou precies?’

‘Gashaarden vrijstaand, gashaarden inbouw, houtkachels vrijstaand, houtkachels inbouw, elektrische haarden, pelletkachels: zeg het maar. Er staan hier 250 soorten kachels opgesteld, waarvan 20 brandend. Ik denk wel dat dit het grootste aanbod van Friesland is.’ Joris Prosje was toen hij begon als zelfstandige net te laat bij de opkomst van de gaskachel. Nu wordt er neergang voorspeld, maar de zakenman is daarvan nog niet overtuigd. ‘Ik ben er niet benauwd voor, maar het wordt er voor de handel niet beter op. De kachelbranche blaast al met al stevig in de bus. Het merk Iron Dog: sommige kachels begeleiden u door de winter, anderen door het leven.’

Zoon Feico Prosje is de huidige eigenaar en staat aan het roer van de Goutumer Kachel-specialist, maar vader Prosje verricht nog altijd hand en spandiensten. Als vertegenwoordiger van een technische groot-handel zat Prosje al vroeg in de handel. ‘Ik verkocht verwarming.

Eind jaren zeventig heb ik deze panden aan de Brédyk in Goutum gekocht en ben daar met de verkoop van kachels begonnen.’

Over de actuele ontwikkelingen rond het milieu en de gemeentelijke acties om consumenten van het gas los te koppelen maakt Prosje zich niet al te veel zorgen.

‘We siën ut wel’, zegt hij in het door zijn schoondochter met kleurige panelen gedecoreerde kantoor van zijn zoon. Je hebt altijd mensen die niet van het elektrisch afhankelijk willen zijn. Het is toch een risico. Ik snap er ook niks van wat de minister, hoe heet ze ook al weer, die Stientje van Veldhoven precies wil. Ja, ze wil alles op slot zetten, maar we zitten in een Europa. En in de Pyreneeën willen ze wel graag hun houtkachelletje blijven stoken. En in Duitsland geven ze subsidie aan stokers op aardgas. Wij horen nog vaak genoeg: ‘Wij willen de houtkachel niet kwijt.’

De verkoop van houtkachels is stabiel. De verkoop van gaskachels loopt met zo’n twintig procent terug. In de 1000 vierkante meter grote showroom in Goutum is van onrust weinig te merken. De kachels snorren als van ouds. De subsidie op pelletkachels is weer afgeschaft. ‘De noordelingen houden hun kachelletjes wel.’

De Skandinavische kachels hebben op dertig procent een volledige verbranding

Tijdens de economische crisis en in 1982 en 1983, waarin de rentepercentages tot maar liefst 14 procent stegen, importeerde Prosje oliekachels uit Japan. ‘Dat waren verplaatsbare kachels zonder afvoer, die werden toen als zoete broodjes verkocht. Ik zie de kachelletjes hier en daar nog wel staan. We hadden hier dertien man rondlopen. Nu vijf, zes.’ Ook nu is de handelsdrift van de 76-jarige Leeuwarder nog volop aanwezig.

De kachels die in Goutum worden verkocht komen voor een belangrijk deel uit de noordelijke landen: Zweden en Noorwegen.

Ook staan er kachels van Duitse makelij in de grote showroom opgesteld. ‘De houtkachels zijn veel zuiniger gemaakt en de verbranding is veel beter geworden, hierdoor blijven de ramen ook schoon. De Skandinavische kachels hebben op dertig procent een volledige verbranding.’

Ook de Faber haarden, van het van oorsprong Leeuwarder bedrijf, zijn in vele uitvoeringen (om-de-hoek haard, in gietijzer, met afstandsbediening zowel hout-of-gasgestookt) leverbaar. Prosje heeft nog altijd contact met Gerrit Jan Faber. ‘Met hem heb ik altijd plezierig handel gedaan.’

Ontwikkeling vormt je leven

Investeren in jezelf = investeren in de wereld.

NLP Practitioner Opleiding, Leergang Total Coaching@I, als je kwaliteit wilt.

In de **27 jaar** dat **Bureau Land** opleidingen geeft, wordt het duidelijk dat mensen die investeren in zichzelf uiteindelijk veel **succesvoller** worden dan mensen die doorgaan met dat wat ze doen en niets bijleren.

Drs. JOke Land, directeur van I.I.T.P.-Bureau Land, sinds 1993, geeft aan dat er grote behoefte is in de maatschappij om terug te keren naar jezelf, en in contact te zijn met wat je echt wilt, leren om dit neer te zetten in het leven en zo meer kracht en voldoening te halen uit je werk en je relaties. Minder twijfel? Meer zelfkracht?

Om je weer **echt** te kunnen verbinden, zeker in deze jachtige tijd, is inzicht in de werking van het brein en jouw denken onontbeerlijk. De NLP Practitioner Opleiding is een complete Opleiding waarin je praktische tools leert om aan de slag te gaan met je eigen groei en voortgang. Wijzer worden over jezelf? **Nieuwe dingen leren?**

TOEPASBARE PSYCHOLOGIE, Hoofdtrainer van de NLP Opleiding en de Leergang Total Coaching@I en II is **psycholoog**, dat is **belangrijk** als je zo intensief met mensen werkt. Wetenschappelijk opgeleide trainers is een pré, zodat jij de overstijging en kennis krijgt die jij verdient in jouw ontwikkeling. Humor, **praktische**

oefeningen en veel plezier met een mooie groep die vanuit allerlei beroepsgroepen komen. Mensen leren kennen die iets willen in hun leven en die ook komen voor een prachtige ontwikkeling.

Zoek jij kwaliteit? Wil jij ver weg blijven van de onzin? Wil jij bij een **betrouwbaar en deskundig** Instituut, echt goede dingen leren? I.I.T.P. - Bureau Land is een opleidingsinstituut waar psychologie direct toepasbaar wordt ingezet. Al 27 jaar ervaring in het opleiden en trainen van mensen op persoonlijk en professioneel gebied. www.bureauand.nl

Voor mensen die willen! En **echte deskundigheid** op prijs stellen. **WIJ WETEN WAT WIJ DOEN! JIJ OOK??**

Een meesterlijk biertje, een Culturele Hoofdstad waardig

Nu op tap verkrijgbaar vanuit Leeuwarden. Proeven? Bel: 058-2133138

NIHON 88

**WIJ BEZORGEN ELKE DAG
VAN 16:45 TOT 21:45 UUR**

**BINNENKORT EEN
NIEUWE MENUKAART**

Tel. 058-7854549

ZAAILAND 88 • 8911 BM LEEUWARDEN • WWW.NIHON88.NL

U kunt zelfstandig wonen met professionele en warme zorg bij de hand

Voor mensen (ook echtparen waarvan één zorg heeft) met behoefte aan zorg, aandacht en veiligheid kan dit in Fidesta 't Vissershûs.

U woont in uw eigen ruime appartement in deze kleinschalige woonzorglocatie en kan meedoen aan de vele dagactiviteiten die worden georganiseerd. Er is een grote gemeenschappelijke huiskamer met een serre als TV kamer.

Alle woningen hebben een woonkamer met keukenblok, slaapkamer, een ruime douche met toilet.

Op dit moment zijn er nog appartementen beschikbaar

Bel voor meer informatie: Jan & Greta Visser 06-51 88 77 51
info@fidestazorg.nl | www.fidestazorg.nl

't Vissershûs
Fidesta zorg

EEN FEESTELIJK EN SPRANKELEND CONCERT IN DE DOOPSGEZINDE KERK IN LEEUWARDEN

vrijdag 28 februari 2020 – 20.15

Een hommage aan de vrouw die in 1740 het orgel, gemaakt door Johann Michael Schwartzburg, aan de Waalse kerk heeft geschonken. Na haar huwelijk met de Friese stadhouder Willem IV van Oranje-Nassau was zij in Leeuwarden komen wonen.

Het Apollo Ensemble heeft een concert samengesteld dat bedacht zou kunnen zijn door Anna van Hannover

Anna van Hannover was dol op muziek. Zij kreeg in Londen klavecimbel en theorie lessen van de componist G.F. Händel. Na haar huwelijk liet zij, tijdens haar verblijf in Leeuwarden Jean Marie Leclair uit Parijs overkomen om haar les te geven. Frederik de Grote, haar penvriend, kwam naar Paleis Soestdijk om daar met haar te musiceren. Ze zong, speelde klavecimbel, fluit, componeerde en schilderde. Zowel Händel als Leclair droegen composities aan haar op en via Frederik de Grote kwam ze in contact met de werken van J.S.Bach.

Daarnaast adviseerde ze haar man Willem IV in staatszaken en vervulde na zijn overlijden zijn taken als regentes.

PROGRAMMA

- van Händel een concerto grosso uit opus 3. Händel bood deze als huwelijksgeschenk aan. En de ouverture "Parnasso in Festo". Deze klonk op hun huwelijksfeest.
- van Leclair een werk uit het Quatrième Livre. Dit werd opgedragen aan Anna.
- de trionsonate uit het Musikalisches Opfer van Bach. Bach gaf deze compositie cadeau aan Frederik de Grote. Een mooie aanleiding om hierover te corresponderen met Anna.
- Schickhardt was bevriend met de familie van Oranje-Nassau. Anna heeft zijn werk goed gekend.
- van de componist Van Wassenauer weten we dat hij in Den Haag bij de familie kwam. Bovendien was hij vanwege zijn werk ook regelmatig in Friesland. Het is niet bekend of Anna het concerto armonico heeft gekend maar ze zou het zeker gewaardeerd hebben.
- als ster-leerling van Händel is het haast zeker dat zij ook zijn concerten voor orgel kende en speelde. Ter ere van Anna wordt, op klavecimbel, het 5e concert van Händel uitgevoerd.

N.B.: 19.15 GRATIS LEZING DOOR RUDOLF NAMMENSMA (MUZIEKRECENSANT)

ENTREE CONCERT € 22,50

KAARTVERKOOP: WWW.HARMONIE.NL EN 'S AVONDS IN DE KERK

Vrijdag 28 februari 2020 | 20.15 uur | Doopsgezinde Kerk Leeuwarden
Entree € 22,50 | Kaartverkoop: www.harmonie.nl en 's avonds in de kerk
19.15 gratis lezing door Rudolf Nammensma (muziekrecensent)

'een avond met Anna van Hannover'

Een concertprogramma dat ook door haar zelf bedacht zou kunnen zijn. Muziek van Händel, Bach, Leclair, van Wassenauer, Schickhardt.

Apollo Ensemble
David Rabinovich, Lilia Slavny,
Daphne Oltheten, Sara Decorso – viool
Annemarie Kosten-Dür – altviool
Cassandra Luckhardt – cello
Jesse Solway – contrabas
Ofer Frenkel en Peter Tabori – hobo
Kate Clark – traverso
Thomas Oltheten – fagot
Marion Boshuizen – klavecimbel

www.appassionata-leeuwarden.nl

WAT IS EEN ECHTSCHIEDINGS-
CONVENANT?

Het echtscheidingsconvenant is een schriftelijke overeenkomst tussen u en uw ex-partner. In het scheidingsconvenant komen alle afspraken te staan die u en uw ex-partner over de echtscheiding hebben gemaakt. Veel mensen krijgen de kriebels als ze aan het opstellen van het convenant denken. Zo'n belangrijk document, waarin alles wat van belang is voor uw verdere leven is opgenomen. En de rechter moet het beoordelen. Dat zal dus allemaal wel heel lastig zijn! Ja, het scheidingsconvenant is zeker belangrijk. Maar lastig en moeilijk? Nee, dat hoeft echt niet als u de juiste hulp inschakelt.

WAT STAAT ER IN EEN
ECHTSCHIEDINGSCONVENANT?

Zoals gezegd, staan in het scheidingsconvenant alle zaken waarover u en uw ex-partner met elkaar afspraken hebben gemaakt. Denk bijvoorbeeld aan:

- Alimentatie
- De kinderen
- Eigen woning
- Pensioen
- Boedelverdeling
- Eigen onderneming

WAAROM EEN ECHTSCHIEDINGS-
CONVENANT

Het convenant is dé basis voor toekomstige communicatie. Het niet vastleggen van de uitgangspunten en overeengekomen afspraken tijdens de echtscheiding zijn tijdbommen voor de toekomst. Zo is het van belang dat voor herberekeningen van alimentatie de levensstandaard tijdens het huwelijk duidelijk is: wat zijn de inkomens en wat hebben alle gezinsleden nodig om van te leven? Voor het afdwingen van naleving van een afspraak is het van belang dat deze onomstotelijk blijkt uit het convenant. Wat er niet staat kan niet worden afgedwongen! Ook is het convenant hét houvast voor derden: de bank, de notaris en de belastingdienst. Echtscheiding is het speerpunt van de belastingdienst. Fiscale aspecten zijn complex en daarmee snel een ondergeschoven kindje. Zorg dan ook dat uw scheidingsbemiddelaar de juiste kennis in huis heeft.

IS EEN ECHTSCHIEDINGSCONVENANT
NODIG VOOR EEN HYPOTHEEK?

Hoewel het dus niet verplicht is om een scheidingsconvenant op te stellen, leert de ervaring dat een hypotheekverstrekker bijna altijd om een convenant vraagt, zodra u in de toekomst een hypotheek gaat aanvragen. De geldverstrekker wil namelijk altijd vaststellen of er nog rechten of plichten voortvloeien uit uw vorige huwelijk om uw aanvraag te kunnen beoordelen.

ADVIES ECHTSCHIEDINGSCONVENANT

Een gedegen echtscheidingsconvenant voorkomt toekomstige struikelblokken met alle procedurele gevolgen van dien. Een goede voorlichting tijdens de echtscheiding kan grote problemen na de echtscheiding voorkomen. Weet wat u tekent! Als iets eenmaal (niet) vastligt, is het veel lastiger om dit later te wijzigen. Het opstellen van een convenant moet dus zorgvuldig gebeuren. En dat doet u natuurlijk niet alleen. De ervaren scheidingsexperts van de Scheidingsplanner staan klaar om u te helpen. De Scheidingsplanner werkt bij het opstellen van het convenant met een eigen, unieke methode: het Scheidingsplan®. Hierin worden alle zaken die in het convenant komen te staan omschreven. In begrijpelijke, heldere taal. En zo blijkt het convenant, met hulp van de Scheidingsplanner, helemaal niet zo moeilijk te zijn.

ANS BOONSMA, SCHEIDINGSPLANNER
FRIESLAND, KIJK VOOR MEER INFO WWW.
SCHEIDINGSPLANNER.NL

In ut Talmahús is het net als in de film One Flew Over the Cuckoo's Nest

EDDY&HENNY:

HENNY 'Bij de twee Poeizen en bij de Albert Heijn in Franeker legde su nou oek.'

EDDY 'Ik bin noch nyt fan myn fyts en dan trekke se de Liwwadders al út myn hannen.'

HENNY 'Se frage oans wêrom wij oans so druk make om de drugs. Der binne bij die fine de hannel in drugs

al heel gewoan. Dan sêgge se: dat is toch legaal?'

EDDY 'So ver is ut al, dat meensen nyt meer wete wat foar ellende drugs metbringt. Ach, laat die hannel toch, sêgge se. Se moesten us wete.'

HENNY 'Dur wudde oek feul te feul medicinen út-deeld. Dan krije hokken fol

met dementerenden.'

EDDY 'In ut Talmahús in Veewouden komme we oek. Dêr brenge we de krant foar Jilt, een ouwe hippie ut Liwwadden, 88 is hij nou. De vader van Siep van de Kast woant dêr oek. In ut Talmahús is ut krekt as in de film One Flew Over the Cuckoo's Nest.'

QWIC Premium MN7

INCLUSIEF SERVICEPAKKET

2399,-

Inclusief 375 Wh accu

De luxe afwerking, de sterke en stille motor en de slimme accu maken de QWIC Premium MN7 tot een zeer comfortabele elektrische fiets. De e-bike is volledig uitgevoerd met hydraulische velgremmen, lock-out voorvork en schakelsensor voor een unieke rijervaring. De gesloten kettingkast zorgt ervoor dat deze fiets weinig onderhoud vraagt.

BASIL

Sport Design dubbele tas

69,95

49,95

PORAY 5000 AGU

BREATHABLE

Go regenjas

54,95

39,95

Bijpassende regenbroek van 34,95 **VOOR 29,95**

Aanbiedingen zijn geldig t/m 29 februari 2020

Bike Totaal MIENT DE VRIES

Lieuwenburg 186 8925 CL Leeuwarden
Pier Panderstraat 1 8913 CH Leeuwarden
Westende 1 A 9079 LH St. Jacobiparochie

Tel. 088 - 654 33 22 · info@mientdevries.nl · www.mientdevries.nl

Heeft u nog oude (kapotte) gouden of zilveren sieraden? Ze zijn veel geld waard!!

Kapot, versleten, onbruikbaar, wij bieden u een eerlijke sloopprijs.

Gouden en zilveren sieraden en munten kopen wij in voor een samen met u te bepalen prijs.

Kom vrijblijvend langs.

GJ VAN ARK JUWELIER

Nieuwestad 18-20 Leeuwarden 058 212 92 91
www.gjvanarkjuwelier.nl
DONDERDAGAVOND KOOPAVOND GEOPEND

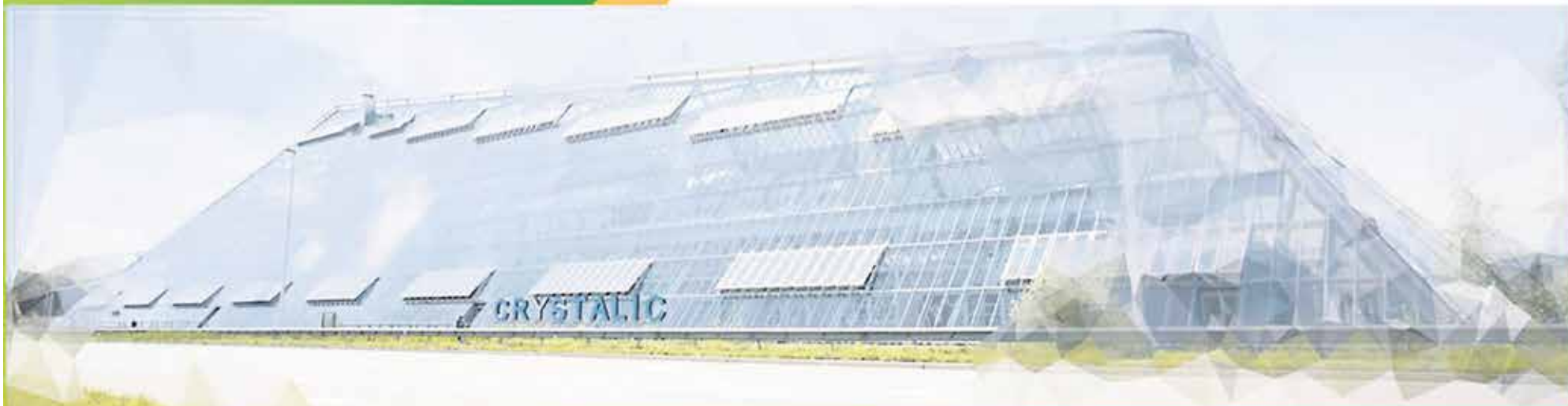
**WILT U DIT JOURNALISTIEKE INITIATIEF
STEUNEN? BEZOEK DAN ONZE WEBSITE
WWW.LIWWADDERS.NL EN BEKIJK DE
MOGELIJKHEDEN ONDER DE KNOP
DOE MEE, DONEER!**

Ruiterskwartier 47
8911 BP Leeuwarden
Tel. (058) 213 20 01
www.rhodospalace.nl

Bij uw volgende bezoek
bij ons...

**€10,- korting vanaf
2 pers. bij inlevering
van deze coupon**

Op zoek naar een dynamische werkplek?

Wil je een kantoor huren in een inspirerende en dynamische omgeving? Welkom in Crystallic Business Park. In Crystallic – een van de bekendste landmarks van Leeuwarden – huur je een professionele kantoorruimte of praktijkruimte met wachtruimte van 23 m² tot 500 m².

Daarnaast biedt Crystallic vele faciliteiten zoals kinderopvang, een sportschool, vergaderruimtes en kun je terecht in onze lunchroom voor een heerlijke koffie of lunch. Benieuwd naar de mogelijkheden? Neem dan contact op met ons verhuurteam.

MEET ME @ CRYSTALIC! | 0653809973 | info@rollemavastgoed.nl

All-in dining | Live-cooking | Restaurant

Wij hebben een grote
kinderspeelhoek!

wokpaleis
Fryslân

www.wokpaleisfryslan.nl

Rijksstraatweg 17 | 9256 XD Ryptsjerk | Tel 0511-432222